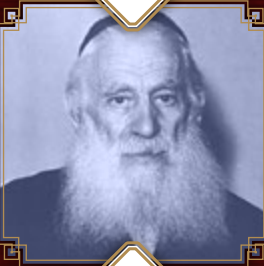

מדינה של תורה

מדינת הלכה בראי רבותינו

מדינה של תורה

מדינת הלכה בראי רבותינו

קונטרס זה יוצא לזכר נשמת מורנו ורבנו הגאון הגדול
רבי זלמן נחמיה גולדברג זצוק"ל זי"ע
אשר יגע רבות למען ישלטו במדינה חוקי התורה הקדושים.
אף אנו זכינו לעצתו והכוונתו בהכנת קונטרס זה.

מוציא לאור:

אגודת קדושת ציון,
התאחדות החרדים דורשי ציון על טהרת הקודש

kdst.office@gmail.com

להערות ותגובות:

טלפון להודעות - 0795383396

פקס - 077-3181693

נייד - 0527680494

”כן,
אנחנו רוצים מדינת הלכה,
אנחנו רוצים קידוש השם,
לא נבהלים מהם”

ראש הישיבה הגאון הגדול
רב"מ אזרחי שליט"א
בעצרת ברכסים אלול תשע"ט

תזכר עניינים

- 5 הקדמה
- 7 מבוא היסטורי
- 15 דברי רבותינו
- 16 מרן הגאון בעל ה"ציץ אליעזר"
זצוק"ל
- 18 פסק מועצת גדולי התורה במארינבד
שנת תרצ"ז בכנסייה הגדולה
- 19 מרן הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי
זצוק"ל
- 21 מרן הגאון רבי אברהם ישעיהו
קרליץ ה"חזון איש" זצוק"ל
- 25 מרן ה"אמרי אמת" מגור זצוק"ל
- 26 מרן הרה"ק רבי אהרן מבעלזא
זצוק"ל
- ואחיו הרה"ק רבי מרדכי רוקח
מבולגריא זצוק"ל
- 27 מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר
זצוק"ל
- 29 מרן הגאון רבי צבי פסח פראנק
זצוק"ל
- 31 קריאת האדמו"רים
לבחירות הראשונות
- 32 קריאת ראשי הישיבות ורבני א"י
- 35 מרן הגרא"מ שך זצוק"ל
- 39 מרן הגאון רבי יוסף
שלמה כהנמן זצוק"ל
- 40 מרן הגאון רבי יחזקאל
סרנא זצוק"ל
- 42 מרן הגרש"ז אויערבך זצוק"ל
- 43 מרן הראשון לציון הגאון הגדול רבי
עובדיה יוסף זצוק"ל
- 44 מרן המשגיח הגה"צ רבי שלמה
וולבה זצוק"ל
- 46 מרן הראשון לציון
הגר"א בקשי-דורון זצוק"ל
- 47 שלוחי דרבנן
- 48 הרב יצחק מאיר לוין
- 50 הרב ישראל שפיגל
- 50 הרב יעקב רוזנהיים
- 52 הרב מאיר דוד לויןשטיין
- 52 הרב שלמה לורנץ
- 52 הרב מנחם פרוש
- 53 תכנית לחוקה במדינה היהודית
- 54 שנים אוהזין בטלית
- 55 האם מאמינים לנו שאנחנו לא רוצים
מדינה יהודית?

הקדמה

כל הבקיא מעט בתולדות עם ישראל בדורות האחרונים, יודע שרבותינו איוו עד מאוד לא רק לחונן את עפר ארצנו הקדושה, לא רק לזכות ולהיקבר בעפר הארץ כדי להינצל מגלגול מחילות, אלא אף לחיות בה חיים יהודים מלאים.

הדבר מתבטא הן בניסיונם של רבותינו במהלך הדורות לחדש את הישוב היהודי בארץ הקודש ועלייתם בפועל של רבים מהם, ובסיועם ועזרתם של השאר ליושבי אה"ק, כמו גם בהתכתבויות הענפות ביניהם הלכה למעשה כיצד לנהוג בכל המצוות התלויות בארץ ובירושלים.

והן בניסיונות הכלליים להקים כאן בארצנו ממלכה של תורה, ניסיונות אשר גברו בעיקר בדורות האחרונים כאשר כבר היה ברור לכל, שמדינה ליהודים אכן קמה ונהייתה. השאלה הייתה אפוא, מה יהיה אופייה של מדינה חדשה זו, האם תהיה מדינה יהודית, או ח"ו מדינה גויית ליהודים.

בדור האחרון קמים להם רבים, המנסים למחוק ולשכתב קטעים מההיסטוריה. ישנם המעדיפים בסתר ליבם שהמדינה תמשיך להתנהל ע"י חילונים, וזאת כדי למנוע מעצמם טורח המחשבה ועומק העיון הנדרש כדי להכריע באלפי הנידונים התורניים המתעוררים לפתע בבואנו לכונן שלטון תורני.

ישנם גם כאלו, אשר באמת רוצים הם שתקום כאן ממשלה ע"פ תורה, אלא שחוששים הם שאם נדבר על כך, יגביר הדבר את השנאה כלפינו מצד אחיכם שונאיכם מנדיכם וגו'. וישנם שחושבים, שאסור או שאין סיכוי להקים כאן שלטון תורני קודם בא משיח צדקנו.

וישנם גם אלו אשר הסכימו בליבם, כי כשם שלחכמי ישראל פעמים שהותר להם לעקור מצוה בשב ואל תעשה, כמש"כ: "עת לעשות לה' הפרו תורתך" - כך בענייני השקפה מותר להם לעקור דבר מן התורה, והחלו לבדות מלבם דברי הבאי וכזב, כאילו מעולם לא רצו רבותינו לכונן כאן ממשלה תורנית. וכבר כמעט הוקבע בלב כל חרד, כי אין לנו עניין כלל שהחופשיים ישמרו את המצוות, וכל מגמתנו היא רק שלא יכפו דעותיהם עלינו.

על כן ליקטנו מעט מפיהם של רבותינו מאורי הדורות, להראות נכוחה מה היה על ליבם הטהור, הן בדברים שבכתב והן בדברים שבע"פ, להוכיח נאמנה שפעלו ודרשו היטב שלא להזניח השלטון הכללי לאחינו הטועים, ורק בצוק העיתים לא נתקבלה דעתם וגברה יד אויב, ונטלו לעצמם את השררה בזרוע.

אף אם כהיום הזה עדיין אין בידינו האפשרות לכפות את דעתנו על הרוב החילוני כאן בארץ הקודש, כבר הובטחנו שיבוא יום, בו ישתנה המצב. עלינו לדאוג אפוא לכך, שבבוא היום בו תהיה לנו האפשרות להקים כאן ממשלה ע"פ תורה, לא יקומו יהודים יראים ויאמרו: 'מסורה בידינו מאבותינו כי עד שיבא משיח אסור לנו להנהיג הציבור ע"פ תורה'. עלולים לבוא אנשים ולומר: 'הלא בדור הקודם כאשר רצו אחינו בני הציונות הדתית להגביר את ההשפעה התורנית במערכת בתי המשפט, הלא בזו להם העיתונאים החרדים, ואיש לא מחה בידם'.

ע"כ אנו מוציאים לאור קונטרס זה, בו יבואר כי דעתם של רבותינו הייתה ברורה כשמש בצהרים, כי עלינו לעשות ככל שביכולתנו על-מנת להנהיג את עם ישראל ע"פ תורה, הן במה שנוגע לכל איש ואיש באופן פרטי, והן במה שנוגע להנהגת המדינה בכללות.

אנו מודים לכל העוזרים בהכנת קונטרס זה, ובפרט לפרופסור הרב נחום רקובר ולרב אהרן גולדברג. תודה מיוחדת לבית המדרש 'תורת המדינה' על עזרתם וסיועם בהדפסת הקונטרס. המעוניין לסייע בהפצת הקונטרס, ו/או לכל נושא הקשור בקונטרס זה, ניתן ליצור קשר ע"פ הפרטים המופיעים בתחילת הקונטרס.

על מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד מובא:

כאשר נחתם המנדט על א"י ואושר בסן רמו ע"י מלכי אומות העולם, היה אדיר חפצו של רבנו זיע"א שיהודי ארץ ישראל יחתמו כתב אמנה כאשר עשו בימי עזרא הסופר, בכדי שהבית הלאומי יזכר גם ע"י מלך מלכי המלכים. (עמודא דנהורא, עמ' פב-פג, הובא גם בהאיש על החומה) והכוונה שהיהודים יקבלו ע"ע להנהיג את הישוב בארץ רק ע"פ התורה, וחוקיה, ככתוב בנחמיה פרקים ט וי, ובנספחים לספר האיש על החומה מובא מכתב לאחיו ר' שמואל, שהנהגת הארץ שלא ע"פ תורה מסכנת אותנו להפסיד שוב את ישיבתנו בארצנו הקדושה.

מבוא היסטורי

הצהרת בלפור

ניתן לומר, כי המלחמה על צביונה של מדינת ישראל, אורכה כאורך ימיה של מדינת ישראל עצמם, אבל לא רק מהולדת המדינה, אלא אף מהורתה.

כבר כאשר החלו הדיבורים על הקמת 'בית לאומי ליהודים', כבר אז החלו רבותינו עיני העדה לתכנן מהלכים אשר יובילו להחלת חוקי התורה במדינה המתהווה והולכת.

בשנת תרע"ח חתם שר החוץ הבריטי על 'הצהרת בלפור', שם נכתב בין היתר: "ממשלת הוד מלכותו רואה בעין יפה הקמת בית לאומי לעם היהודי בארץ ישראל, ותשתדל במיטב מאמציה להקל על השגת מטרה זו, כתנאי ברור שלא ייעשה שום דבר העלול לפגוע בזכויות האזרחיות והדתיות של עדות לא יהודיות בארץ ישראל או בזכויות ובמעמד המדיני של יהודים בכל ארץ אחרת".

כמה שנים לאחר מכן התכנסה ועידת סן רמו - ועידה בינלאומית, ואשררה את הצהרת בלפור. בהחלטות הוועידה נאמר בין היתר: "בעלת המנדט תהיה אחראית להגשמת ההצהרה שממשלת בריטניה פרסמה ביום 2 בנובמבר 1917, ושנתקבלה על ידי ממשלות ההסכמה האחרות, לטובת יישוב מחדש של 'הבית הלאומי' לעם היהודי בארץ-ישראל".

כמעט שלושה עשורים חלפו עד שאכן קמה מדינת ישראל, אך כבר מעת שהביעו אומות העולם את הסכמתן לתת ליהודים את ארץ ישראל, החלה המערכה אשר נמשכת עד היום הזה - המלחמה על צביונה של מדינת היהודים.

מאז ועד היום נמשך אותו ויכוח עיקש בין שומרי המצוות לאחינו התועים, האם ראוי לה למדינת ישראל להיות 'מדינת הלכה' או 'מדינת חוק'.

הדים לויכוח מהותי זה מוצאים אנו במכתביהם של גדולי הדורות, בנאומי רבותינו, ואף בנאומי הנציגים החרדים בעשיה הציבורית לאורך השנים.

כבר אז אנו מוצאים, כי מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד רצה להביא את יושבי הארץ בברית ה' כדי שייסודות המדינה העתידה יהיו מושתתים על התורה. וכך מסופר בספר עמודא דנהורא (עמ' פב-פג): "כאשר נחתם המנדט על א"י ואושר בסן-רמו ע"י מלכי אומות העולם, היה אדיר חפצו של רבנו זיע"א שיהודי ארץ ישראל יחתמו כתב אמנה כאשר עשו בימי עזרא הסופר, בכדי שהבית הלאומי יוכר גם ע"י מלך מלכי המלכים".

במכתב שכתב הגר"ח זוננפלד לאחיו ר' שמואל, כתב שהנהגת הארץ שלא עפ"י תורה מסכנת אותנו להפסיד שוב את ישיבתנו בארצנו הקדושה.

ועדת פיל – תכנית החלוקה

בסוף שנת תרצ"ו, הוקמה ועדת פיל ע"י ממשלת בריטניה. תפקיד הועדה היה להחליט היאך לפתור את הסכסוך היהודי-ערבי בארץ ישראל, והיאך לחלק את שטחי ארזה"ק בין היושבים בה. חברי הועדה שהו בארץ במשך כמה חודשים בשנת תרצ"ו, ובסופו של דבר החליטה הועדה על 'תוכנית החלוקה' של ארץ ישראל בין היהודים לערבים.

חברי ועדת פיל בקשו את תגובות הצדדים היהודים והערבים, ואף בקרב היהדות החרדית כמה מהומה גדולה, בשאלה האם להסכים לתוכנית החלוקה, אשר מבטיחה ליהודים רק חלק מהשטח שיועד להם ע"פ הצהרת בלפור.

בשנת תרצ"ז התקיימה ה'כנסייה הגדולה' השלישית של אגודת ישראל, בעיירה מרינבאד. לקראת הכנסייה שעתידה הייתה לדון בשאלת ארץ ישראל והמדינה העתידה לקום, שלח מרן הגאון הגדול רבי איסר זלמן מלצר מכתב לג"ר ראובן כץ - רבה של פתח תקוה, ובו הוא מבקש להעביר מסר לראשי אגודת-ישראל: "שבענין מדינת היהודים אם תצא לפועל, ישתדלו יחד רבות גאוני אה"ק עם ראשי האגודה, שהנהגת המדינה תהיה ע"פ התוה"ק".

פרוטוקול הישיבה מופיע בגליון 'הפרדס', ומשם עולה כי נחלקו הרבנים ב'כנסייה' האם להסכים להקמת מדינה יהודית או להתנגד לה:

"ביום א' בערב, ט"ז אלול, התאספו גדולי התורה לדון על שאלת מדינת היהודים ולעשות החלטה... האספה היתה סוערה... האספה דנה שבע שעות, ומלחמה גדולה התנהלה באספה זו... הרב ווסרמן הרב קאטלער הרב ראטנבערג מאנטוורפן, רבני טשעבין ואונגריין [הונגריה] היה בדעתם לדחות כל הצעה על דבר הקמת מדינה יהודית.. מפני שזהו כעין כפירה באמונת ביאת המשיח, ובפרט שמדינה יהודית קטנה זו תיכנה על יסודות הכפירה... טענו כנגדם האדמורי"ם מבאיאן, סאדיגורא... והרב [זלמן] סורוצקין, כי אפשר להסכים לפי חוקי התורה להקמת מדינה יהודית בחלקה של ארץ ישראל, בלי לכפור ע"י כך באמונת ביאת הגואל... ועל כן אסור לדחות בהחלט דבר מדינה היהודית, אלא צריך לדרוש את הרחבת גבולותיה, ולחייב שחוקת מדינה היהודית תהא על יסודות הדת והמסורה... ונצחו אומרי ה'!"

ואכן, בהחלטות הכנסייה נאמר, כי יש לדרוש את כל חלקי ארץ ישראל, תוך דגש כי: "קיום מדינה יהודית היא אפשרית, רק אם המדינה מכירה את חוקי התורה בתור החוקה היסודית שלה, ושהנהלתה היא עפ"י התורה".

כשנה לאחר מכן, שלח רשכבה"ג רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי מכתב למהר"ץ דושינסקי, ובו הוא כותב כי: "ההכרח להתאחד יחד כל העומדים על בסיס התורה בכדי להבטיח את שלטון התורה בחוקי המדינה".

זמן קצר לאחר מכן אנו מוצאים מכתבים נוספים אותם כתב הגר"ע לרב יצחק אייזיק הרצוג, ובו הוא דן ע"ד פרטים ב"חוקה של שלטון התורה במדינה העברית".

לפני קום המדינה

במסגרת ההכנות למדינה שבדרך, פעלה אגודת ישראל העולמית לקביעתה של המדינה כמדינה הפועלת על פי תורה. בחוברת מיוחדת שפרסם הרב משה בלויא מנהיג אגודת ישראל על פי בקשת מרן הגר"ע, בשם 'סודות לחוקה במדינה היהודית', קבע את עקרונות החוקה למדינה על פי התורה. בין היתר נכתב שם - "המדינה היהודית מתבססת על ידי הכרה בסמכות התורה בחיי הציבור. עקרון זה נכנס בחוקה היסודית בתורת חוק ולא יעבור". כמו כן מסופר שם בפרק הששי, כי "כשנוצרה מחדש אפשרות להתכוננות מדינה יהודית אחרי מלחמת עולם השנייה, באה הנהלת אגודת ישראל העולמית בדברים עם הסוכנות היהודית לא"י בנוגע לעבוד חוקה בעד מדינה זו שתכיר בסמכות התורה. אחרי דיון ממושך קבלה אגודת ישראל העולמית מהנהלת הסוכנות היהודית את המכתב דלהלן..."

התשובה נתקבלה בא' תמוז תש"ז. ובין היתר נכתב בה כך. "לכבוד הסתדרות אגודת ישראל העולמית. רח' בן יהודה בנין סנסור ת.ד. 623 ירושלים. הנהלת הסוכנות שמעה מפי היו"ר שלה על מבוקשכם בדבר הכטחת עניני האישות, השבת, החינוך והכשרות במדינה היהודית לכשתקום בימינו, כפי שמסר להם היו"ר של ההנהלה". בקטע הבא הנהלת הסוכנות מסרבת לקבל את הדרישה, אולם הם ממשיכים וכותבים - "יחד אם זאת מעריכה ההנהלה את תביעותיכם, והיא יודעת שאלה הם דברים המדאיגים לא רק חברי אגודת ישראל בלבד, אלא רבים משלומי אמוני ישראל שישנם במחנות הציונים ומחוץ לכל מפלגה והיא מתייחסת בהכנה גמורה לתביעותיכם, שהנהלת הסוכנות תודיע לכם מהי עמדתה". על המכתב חתם ד. בן גוריון.

פעולות אלו לא נותרו בתחום הדרישות בלבד. גם פעולות מעשיות ננקטו. על-פי בקשת הכנסייה הגדולה של אגודת ישראל, פעל הרב ד"ר יצחק ברויאר, מראשי אגו"י, לניסוח חוקה יהודית למדינת ישראל. את מסקנותיו פרסם בהצעת חוקה בשם - "תכנית לחוקה במדינה היהודית", בה נכתב בין היתר - "התורה היא משפטו של העם הישראלי", וכן "תוקף התורה בתור משפט העם הישראלי חל על כל גילויי החיים שכבדור הישראלי. לפיכך צריך הציבור העברי בא"י, במידה שניתנת לו אוטונומיה, ואצ"ל אם יקבל צורה מדינית, לסוד למשמעת התורה כמשפט הקיים של העם הישראלי, בכל מעשיו, הן בחקיקה, הן בכלכלה המשפט, הן בכל שטח המשטר". ובהמשך - "מעשי הציבור העברי שיש בהם משום הפרת משמעת התורה הם בלתי חוקיים. החזית המאוחדת של החרדים אינה רשאית להשלים עם אי-חוקיות כזו, אולם מאידך היא אינה רשאית לוותר על חלקה ומקומה בציבור העברי האוטונומי. אם אוטונומיה זו יש לה כוח כפיה, אדרכא, מחובתה

מברא היסטורי

הוא ללחום בלי הרף להגשמת משמעת התורה כמלואה בתוך הציבור העברי".
בשל חשיבותו של מסמך היסטורי זה, הובא מסמך העקרונות המלא בסוף החוברת.

קום המדינה והבחירות הראשונות

אף לאחר הקמת המדינה, אשר הצביון שניתן לה עם הקמתה היווה רמיסה גסה של תורת ישראל, לא תמה המערכה.

ר' מאיר דוד לוינשטיין, אשר שימש כנציג אגודת ישראל במועצת המדינה הזמנית, אמר קודם חתימתו על מגילת העצמאות את הדברים הבאים: "תוכנה וצורתה החילונית של הכרזה זו, המשמשת מגילת יסוד למדינת ישראל, פגעה קשה ברגשותיי וברגשות היהדות החרדית מהטעמים הבאים... היא נמנעת מלציין ולהזכיר בהגדרת אופיו של משטר מדינת ישראל שיהיה מבוסס על חוקי תורתנו הקדושה, הכתובה והמסורה, ויש אף להגשים את מצוותיה ומשפטיה בכל שטחי החיים במדינת ישראל".

ב-25 בינואר 1949, כד בטבת תש"ט, נערכו הבחירות לאסיפה המכוננת - שהפכה לכנסת הראשונה של מדינת ישראל.

לקראת הבחירות פרסמו רבני ישראל כרוז למען 'החזית הדתית המאוחדת' שסימנה ב' ביום כ' טבת תש"ט. הכרוז היה בעצם קול קורא משולש. שילוב של מכתב הרבנים - מכתב של עשרות רבנים ובראשם הרבנים הראשיים לישראל, קריאת האדמורי"ם, ודבר ראשי הישיבות.

במכתב הרבנים עליו חתומים דמויות מוכרות, ביניהן הגרי"מ טיקוצינסקי, הגרש"ז אויערבך, הגר"י סרנא ועוד רבים, מנמקים הרבנים את החובה להצביע לחזית הדתית המאוחדת: "להצלחת מלחמתנו באספה המכוננת, על שמירת הדמות והצביון הפומכי של מדינת ישראל שיהיו מוארים באורה של התורה".

בקריאת האדמורי"ם, אשר נוסח ככל הנראה בידי האדמו"ר רבי אהרן מבעלז [נוסח הכרוז נמצא בכת"ק], ועליו חתומים כל גדולי האדמורי"ם, נכתב: "נחוץ מאד להלחם למען שמירת התורה והדת במדינה ולתת תחוקה המיוסדת על פי ד"ת".

ה'חזית הדתית המאוחדת' זכתה בכנסת הראשונה ל-16 מושבים, ואחד הבולטים שבחבריה היה יו"ר אגודת ישראל הג"ר איצ'ה מאיר לוי, חתנו של האדמו"ר האמרי אמת מגור, שכיהן כשר הסעד בממשלה הראשונה.

בנאומו בפתיחת הכנסיה הגדולה הרביעית, אמר ר' איצ'ה מאיר: "אנו מצהירים ברורות, שאנו לוחמים בעד שלטון התורה בעם ובמדינה, נחזור על כך השכם והערב עד שכולם יבינו אותנו".

מִרְן הַגָּאוֹן רַבֵּי צְבִי פֶסַח פְּרָאנֵק

אחד הלוחמים הגדולים למען החלת חוקי התורה במדינת ישראל, הלוא הוא הרב צבי פסח פראנק - רבה של ירושלים.

בח"י שבט תש"ח, מעט לפני קום המדינה, כתב מכתב לאגודת הרבנים בארה"ב, בו הוא מבקש שלמרות המצב המתוח בארץ, לא ישכחו להתעסק בכך שהמדינה תהיה יהודית. בתוך דבריו כתב: "לא יתכן מדינה יהודית בלי בטחון מלא על שמירת ערכי התורה הכתובה והמסורה, ורק אז תבנה ותכונן המדינה על יסודות איתנים, ויש לקוות בעזרת השם שדרישה זו תצליח, אם נדרוש באמת ובתמים". (גאון ההוראה עמ' 362).

בקיץ תש"ח, במעמד מועצת הרבנות הראשית, אמר הגרצ"פ: "להגיש דרישה אולטימטיבית לממשלה... שחוק התורה יאושר בתור חוקת היסוד של המדינה... ואם הממשלה תעמוד במרדה לא להכיר בתורה הכתובה והמסורה בתור חוקת יסוד... על הרבנות להודיע קבל עם ועדה, כי מדינה כצביון כזה אינה מדינת ישראל".

אף לאחר התכנסות ה'אסיפה המכוננת', אשר אמורה היתה לחוקק את חוקת מדינת ישראל, השתדל הגרצ"פ להשפיע עליהם בכיוון זה.

וכך מסופר בספר גאון ההוראה (ח"א - עמ' 363-362): "ביום י' שבט תש"ט, נתכנסו בכית רבינו [הגרצ"פ] רבים מרבני ירושלים, דייניה, ראשי ישיבות, עסקנים חשוכים ביהדות הנאמנה... רבינו הביע דעתו כי בהזדמנות זו יש לחדש את המאבק למען חוקת תורנית בארץ ישראל".

בכרוז "דבר רבני ירושלים" שנתפרסם לאחר אסיפה זאת, מביעים רבני ירושלים את דעתם ההחלטית בעניין זה, ומביעים את עמדת היהדות הדתית כולה, בשאלת החוקה הראויה למדינת ישראל.

בכרוז נאמר בין השאר:

"בהתאספכם היום להניח את היסוד לחוקת מדינת ישראל, זכרו את גודל האחריות המוטלת עליכם כשליחי עם ישראל, לדורנו ולדורות הבאים, הכירו ודעו כי אין עם ישראל בלי תורת ישראל. דרישתנו היא שחוקת התורה תהא חוקת מדינת ישראל להלכה ולמעשה!"

המשך המאבק

דיונים נוקבים נערכו בכנסת לגבי חקיקת חוקה למדינה הצעירה. היו שדרשו לחוקק חוקה שתהיה מבוססת על חוקות שונות של מדינות אחרות, והיו שהתנגדו, ביניהם ראש הממשלה הראשון. לבסוף התקבלה פשרה, כאשר הכנסת אישרה את "החלטת הררי", שקבעה כי לא תיחקק חוקה, אולם הכנסת תחוקק חוקי יסוד, אשר לבסוף יתגבשו לידי חוקה אחת.

מי שייצג את אגודת ישראל בדיונים בכנסת על החוקה, היה ר' איצ'ה מאיר לוי - שר הסעד. בדבריו ע"ג בימת הכנסת הראשונה, אמר את הדברים הבאים: "שאיפתה של היהדות הדתית היא, שרק חוקי התורה יהיו הקובעים בכל שטחי החיים של המדינה. אך יודעים אנו שבהרכב הנוכחי של הישוב לא בא עדיין הזמן הזה. משום כך העמדנו לפנינו תכנית מינימום, שתספק את הדרישות העיקריות של היהדות הדתית, ושלא תהיה שום כפייה על היהדות הדתית". (מתוך 'דברי הכנסת', ישיבות קי"ז-קי"ח).

גם בשנים מאוחרות יותר, כאשר כבר היה ברור שלא יצליחו לעת עתה לקבל את דרישתם המלאה, המשיכו רבותינו ושלוחיהם להתריע על כך שמדינת חוק שאיננה מדינת הלכה - עדיה לכישלון, ופעלו לתקן כל מה שניתן לתקן, עד כדי שמרון הגר"ש אלישיב התאמץ בעצמו לסייע לפרופסור נחום רקובר בפעילותו להחדרת המשפט העברי, כפי המופיע במבוא לספריו של פרופסור רקובר.

במאמר שפרסם חבר-הכנסת הרב שלמה לורנץ לרגל עשור למדינת ישראל, כתב: "באם ראש ממשלת ישראל מכריז מעל במת הכנסת שמדינת ישראל היא מדינת החוק ולא מדינת ההלכה... הרי שפחד ורעדה, צער ורוגז, חשבון הנפש ודריכות לפעולות, הם המסקנא ההגיונית והרגשית בפרוש העשור ולא שמחה וחינה". (דגלנו, אייר תשי"ח)

מי שהתריע פעמים רבות ביותר על הדבר, היה רבינו הגרא"מ שך, אשר בכל הזדמנות קבל על כך שהמדינה היא מדינת חוק ולא מדינת הלכה.

ידועה שאלתו של רבינו: "כמה הם ראויים לשם קדוש זה [מדינת ישראל]? אין הכושה מכסה את פניהם להתעטור בתואר שם 'ישראל'. מדינה זו מתפארת על היותה 'מדינת חוק', יותר מהיותה מתייחסת לשם 'ישראל'!" [וראה בהרחבה בפנים החוברת דברים רבים מרבנו בעניין זה].

כל המתבונן בנאומיו הרבים של רבנו, רואה כי זעקתו על עקירת הדת בידי השלטון, לא נבעה רק מתוך צער על כך שיהודים עוברים על חוקי התורה, אלא עיקר זעקתו הייתה על כך שבמדינה היהודית לא שומרים על חוקי התורה, ומתנהלים ע"פ חוקות הגויים.

ניתן אפוא לראות, כי כל המאבקים הדתיים שניהלה היהדות החרדית לאורך השנים, על שמירת הפרהסיה הציבורית, שורשם היה ברצון להשליט את כל חוקי התורה במדינת ישראל. ואמנם חכמי ישראל הם אשר הורו את דרכי המלחמה, מתי ועל מה ראוי להיאבק, ובאילו דברים לא תועיל המלחמה.

בישיבה שנערכה בכנסת בכ"ד אדר תש"ס, נשא חה"כ הרב מנחם פרוש נאום, בו הוא הביע את עמדת היהדות החרדית לגבי "חוק יסודות המשפט". בנאומו האריך להסביר, כי בושה היא למדינת ישראל אם מנסה היא להתבסס על חוקות של עמים אחרים, במקום לדבוק בחוקת התורה.

את נאומו חתם בדברים הבאים: "אי לזאת אני מציע כי נתנהג כעם הגאה במורשתו, וניתן לכך ביטוי מתאים בחוק שלפנינו, בקביעה שמשפט התורה - וזהו המשפט העברי - הוא החוק והמשפט בארץ ישראל, בארצנו הקדושה. לאורו ניסע ונלך".

מרון הגרצ"פ פראנק

בקיץ תש"ח במועצת הרבנות הראשית אמר הגרצ"פ להגיש דרישה אולטימטיבית לממשלה... שחוק התורה יאושר בתור חוקת היסוד של המדינה...

ואם הממשלה תעמוד במרדה לא להכיר בתורה הכתובה והמסורה בתור חוקת יסוד... על הרבנות להודיע קבל עם ועדה, כי מדינה בצביון כזה אינה מדינת ישראל.

(גאון ההוראה, בפרק חוקה תורתית לישראל,
ובפרוטוקול מועצת הרבנות הראשית.)

הגה"צ רש"ר הירש

מתקופה לתקופה מניח ה' לעמו לשוב אל ארצו, כדי לנסותו אם כבר נתבגר די הצורך בשביל מדינת התורה הנצחית עלי אדמות, אם במשך שנות גלותו למד להכיר את אפסיותם של האלילים מעשה ידי אדם, אם כל הניסים שהתרחשו לו במשך שנות גלותו לימדוהו להתמסר ללא סיג אך ורק לתורה, ולהמשיך בהתמסרות זו גם בהיותו שרוי על אדמתו תוך חרות ועצמאות. אך עד כה טרם הוכיח ישראל כי כבר הגיע לבגרות כזאת, אמנם בהיותו נטול אדמה ומולדת הוא מגלה התמסרות רבה, תוך שמחה ובטחון לתורת ה', אבל קיים החשש, כי ברגע בו ידמה שהוא עומד על קרקע מוצקה משלו, יתחיל להפריז בהערכת חשיבותה של האדמה, של העצמאות המדינית והחרות החברתית, ויתרחק מן התורה וערכיה, הוא יעמיד לרשות התורה היכל מצומצם וסגור, ואילו בחייו הציבוריים ישליט את הערכים האליליים לפי רוח הזמן, וכך ישוב אל אותו החטא אשר הביא לידי החורבן.

(במעגלי שנה חלק ד' עמוד מ')

דברי
רבנותינו

הגאון בעל ה"ציץ אליעזר" זצוק"ל¹

מבוא שערים – הלכות מדינה

קנא קנאתי קנאה גדולה למשפטי תורת חיינו תורת סיני, למען שמו הגדול יתברך המתגדל ומתקדש בעשיית משפטי צדקיה, בהיותו מלך אוהב צדקה ומשפט, כאמור: "ויגבה ה' צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה" (ישעיה ה' ט"ז).

לכן אזרתי כגבר חלצי, והרהבתי עוז בנפשי, לשים פני כחלמיש, לגשת אל הקדש פנימה, לחבר חיבור כולל ומקיף על הלכות תורת מדינתנו העברית מדינת עם ה', ולהראות לפני העם והשרים, עד כמה שידי יד כהה מגעת, כי אמנם חקי האלקים ותורתיו, שבכתב ושבע"פ - שתיים שהם אחת בבחינה של "אחת דבר אלהים שתיים זו שמעתי כי עז לאלהים" (תהלים פ"ב יב), נושאים בחובם השקפת חיים מלאה ומקיפה על "עם נורא מן הוא והלאה", החי חייו העצמיים בארץ חמדתו, ודי אונים להם לפתור את כל בעיותיו המשטרניים והמדיניים להשכלתו ולהצלחת ביסוס ממלכתו, כצואת דוד לשלמה בנו "ושמרת את משמרת ה' אלהיך ללכת בדרכיו לשמור חקתיו מצותיו ומשפטיו ועדותיו ככתוב בתורת משה למען תשכיל את כל אשר תעשה ואת כל אשר תפנה שם" (מלכים א' ב' ג').

וכדבר ה' אליו ככלותו לבנות את בית ה' "ואתה אם תלך לפני כאשר הלך דוד אביך בתם

1 נושא עקרוני זה, שחובתה של המדינה להתנהל אך ורק על פי חוקי התורה, היה חשוב מאד לגאון הרב אליעזר יהודה ולדנברג, על כן עמל לחבר את החיבור הנפלא ג' כרכים מלאים בשם "הלכות מדינה" אשר עוסק כולו רק בעניין קדוש זה, בו הוא מבאר את גודל המצווה לנהל את המדינה על פי דיני תורתנו הקדושה, ואת הדרכים איך לבצע זאת הלכה למעשה, בתחילת הכרך השני מופיעה הקדמה מיוחדת בצרוף הסכמה מהגאון הרב צבי פסח פראנק, ואחר פטירתו של הנרצ"פ הנדיל ה"ציץ אליעזר" להספידו על גודל טרחתו לקיום המדינה על פי חוקי התורה.

לבב ובישר לעשות ככל אשר צויתך חקי ומשפטי תשמור, והקמתי את כסא ממלכתך על ישראל לעולם כאשר דברתי אל דוד אביך לאמר לא יכרת לך איש מעל כסא ישראל" (מלכים א' ט' ד' ה').

כי הם המה ההולכים לפנינו תמיד לשמש לנו עמודי-ענן ועמודי אש לנחותינו הדרך דרך הממלכה העברית...

מתוך הקדמה לספרו "הלכות מדינה"

פחד ופלצות אחז את המחזיקים עצמם למתקדמים, עם קום המדינה, מפני החשש לפן ואולי יתרחש הנס וינהגו במדינה חקי-תורת-משה. השם „מדינה תיאוקרטית“ נשמע מכל העברים ומטיל אימים על ההמונים כאילו איזה מפלצת איומה עומדת מאחוריהם ורוצה לבלעם חיים, והיהדות התמימה אשר רוחה נאמנת עם א-ל מקבלת אל תוכה כל חיצי הלעג והרעל לפעמים בקול ענות גבורה ולפעמים בקול ענות חלושה, ועומדת במבחן קשה מאד. להתגבר על לבטיים וקשיים מרובים, ולהשיב מלחמה שערה, בהיותה נתונה בתוך אורה עוינת ספוגת ביטול לפני כל חק מחקי תוה"ק ומוקפת באנשי דמים ומרמה המלוים כל משפט ממשפטי-צדקה במבטי שנאה ארסית.

לאמיתו של דבר חוסר ההשכלה האמיתית מאנשי הקדמה הוא שהיה בעוכריהם וגרם לכל ההתכחשות הזאת לחק-האלקי המפליא והמפתיע בהוד-מראהו בפארו ובכבודו, בעליוניותו ובאצילותו, לא ידעו ולא יבינו, ששלטון-האלחות שנחננו לו שם מונח של „תיאוקרטיה“ לא יערכו לפניו שום שלטון-דמוקרטי הכי משוכלל, בחשיכה יתהלכו, מבלי ראות האור הגדול והמבהיק הבוקע מתוך כל דבר חק ומשפט הנוכע ממעינות תהום רבה של תורת השליט העליון על כל. חוסר ה„למדו היטב“ הוא שעשה אותם לקצרי-ראות וצרי-אופק והביאם לבהלת שוא מפני ד„דרשו משפט“ של מלך המשפט, ומנעם מלראות נכוחה שאמנם מטרת החק המשפטי האלהי הוא ללמד לעם לקח טוב לחיות חיי צדק ויושר, ולהראותו הדרך — דרך שביל הזהב — אשר ילך בה והמעשה אשר יעשה למען הביא עליו אשר נצחי ויחיה חיים שאין בהם בושה וכלימה, יאתן להם את חקותי ואת משפטי הודעתי אותם אשר יעשה אותם האדם וחי בהם“ (יחזקאל כ"י"א).

המצפה לגאולה השלימה

אליעזר יהודה וולדינברג

הגאון בעל ה"ציץ אליעזר" וצוק"ל

החלטות מועצת גדולי התורה בשאלת ארץ ישראל

פסק מועצת גדולי התורה במארינבד שנת תרצ"ז בכנסייה הגדולה

ארצנו הקדושה ניתנה לנו מאת אדון העולם בכרית ובשבועה, שנשמור בה את התורה ואת המצוה ונחיה בה חיי תורה, העם היהודי קשור משום כך עם כל נימי לבבו ונשמתו עם ארצנו הקדושה לעולם ולנצח נצחים.

1. אחרי אשר מפני חטאינו גלינו מארצנו, הבטיח לנו הקב"ה ע"י נביאיו שהוא יגאל אותנו ע"י משיחו הולך תמים, האמונה ביעוד זה היא אחת העיקרים של האמונה הישראלית שכל יהודי מחויב בה.

2. זכותו של העם היהודי על ארצנו הקדושה, מושרש בתורה ובנביאים שליחי ה'.

3. קיום מדינה יהודית היא אפשרית, רק אם המדינה מכירה את חוקי התורה בתור החוקה היסודית שלה, ושהנהלתה היא עפ"י התורה.

4. מדינה יהודית המסרבת להכיר בהתורה כחוקתה, מתכחשת למקור ישראל ושוללת את הצביון הנכון של הלאום והיא חותרת בה תחת קיומה. ישוב יהודי כזה אינו יכול להיקרא בשם מדינה יהודית.

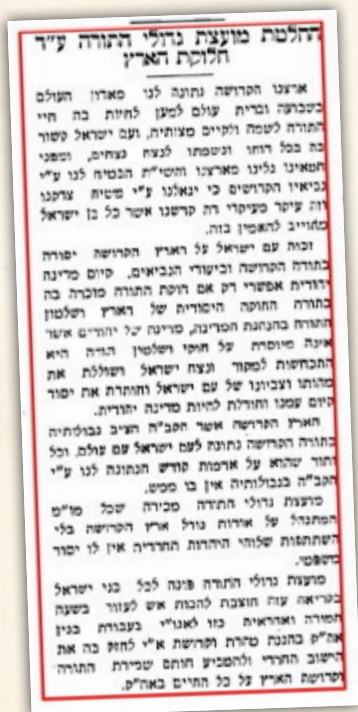
5. מועצת גדולי התורה מצהירה שגבולות ארצנו הקדושה נקבעו ע"י השי"ת בורא שמים וארץ בתורתו הקדושה לכל הדורות, ובלתי אפשרי משום כך שעם ישראל מצדו יביע שינוי ועמדה שהיא בנושא זה.

6. מועצת גדולי התורה מצהירה שעפ"י דת תורה כל מו"מ והחלטה בנוגע לגורלה של ארץ ישראל נחלת העם כולו, אי אפשר שתתנהל מבלי שיתוף של ביאת כח החוקית של היהדות החרדית, מו"מ שכזה מאחורי גבו של היהדות החרדית מתנגד לצדק ויושר.

7. מועצת גדולי התורה פונה לכל יהודי העולם בקריאה חמה ונלהבת לבוא בשעה חמורה ומכרעת זו לעזרת אגודת ישראל בעבודת הבנין שלה

בארץ הקודש עפ"י רוח התורה והאמונה, ולעזור לה במלחמתה להצלת קדושת ארץ ישראל וטהרתה, ובהתאבקותה לחיזוק הישוב החרדי, בהתאמצותו להשביע את חותם התורה והאמונה על כל ארה"ק.

עיני כל ישראל נשואות אל ארץ הקודש, ארץ שכל פיות פונים אליה, בתקוה שאור חדש על ציון יאיר והיה ה' למלך על כל הארץ.

מרן הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצוק"ל מכתב ששלח למהרי"ץ דושינסקי זצוק"ל

ב"ה יום ב' ד' מנ"א תרח"ץ.
הוד כבוד ידידי הנעלה הרב הגאון הג' אוצר התורה והיראה כש"ת מוהרי"צ דושינסקי שליט"א, ישא ברכה מאת ה'.
אחד"ש הדר"ג. ידידנו הר"מ בלוי נ"י בטח מסר לכת"ר פרטי הדברים מהפגישה שהיתה בפר"ז בח' ניסן העבר, באשר לרגל הצעת יסוד מלוכה יהודית בארה"ק, אם תצא אל הפועל, ההכרח להתאחד יחד כל העומדים על בסיס התורה בכדי להבטיח את שלטון התורה בחוקי המדינה שזהו דבר הכרחי.
יחד עם זה מצאו כי מעת לעת ראוי לבא בקשרי דברים בנוגע להעניינים הכללים ביחוד נגד הגזרות המתחדשות ד' ירחם...

אגרות הגרח"ע, אגרת תתל"ה

מכתב נוסף

ב"ה יום ה' כ"א מנ"א תרח"ץ.

יראה בנחמה בעיר ה' שמה, הוד כבוד ידידי הרב הגאון המפורסם וכו' כש"ת מוה"ר יצחק אייזיק הלוי הערצאג שליט"א, ישא ברכה מאת ד'.

... ע"ד עיבוד החוקה של שלטון התורה במדינה העברית בנוגע להמשפטים. זהו באמת ענין קשה שראוי להתישב הרבה בזה, לפי מושכל ראשון חשבתי אולי אפשר לסדר באופן כזה שהשופטים בדיני ממונות בין ישראל לחבירו יהיו הרבנים שיוכלו להזמין ולהוציא פס"ד שכחו יפה ע"פ החוק, ובנוגע להמשפטים בין יהודי וא"י יהי' ע"פ משפט כללי...

חיים עוזר גראדזענסקי

אגרות הגרח"ע, אגרת תתל"ז

מרן הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצוק"ל

לעבד חוקה מתאימה.

י"ט תמוז תרח"ץ

הוד כבוד ידידי הנעלה הרב הגאון המפורסם וכו' כש"ת מוהר"י הלוי הערצאג
...וראוי שיתאחדו כעת כל הזרמים העומדים על בסיס התורה לעבד חוקה המתאימה
למגמותינו,
ובהיות בחורף הר"מ בלוי באתי אתו בדברים ואמר לי כי בשובו הביתה יבקר את כת"ר
ויתיעץ אודות זה,
עתה נחוץ מאד שיעבדו יחד את תוכן החוקה, שתהיה מוכנה... אחשוב כי בודאי יזרזו
בעניין הגדול הלזה
וה' יתקנם בעצה טובה לטובת עם ישראל ודת קדשנו.
(תחוקה לישראל ע"פ התורה עמ' כ"ה)

מזן הגרצ"פ פראנק

מכתב שכתב בח"י שבט תש"ח לאגודת הרבנים בארה"ב, בו מבקש שלמרות המצב
המתוח בארץ לא ישכחו להתעסק בכך שהמדינה תהיה יהודית, ובתוך דבריו כתב,
"לא יתכן מדינה יהודית בלי בטחון מלא על שמירת ערכי התורה הכתובה והמסורה,
ורק אז תבנה ותכונן המדינה על יסודות איתנים,
ויש לקוות בעזרת השם שדרישה זו תצליח, אם נדרוש באמת ובתמים.

(גאון ההוראה 362)

מרן הגאון רבי אברהם ישעיהו קרליץ ה"חזון איש" זצוק"ל מכתבו של החזון איש, למרן הגרא"ז מלצר (אגרת צ"ז)

שלו' וכט"ס למרן שליט"א,

אחדשהדר"ג שליט"א באהבה רבה

רצוני בזה להודיע צערי הגדול על מחשבה זרה המרחפת באויר ארצנו הק' לעשות תקנות חדשות נגד התורה המצויה עתה בידינו, ובליבי כי זה גורם הירוס האמונה מליבות שלומי אמוני ישראל, בהיות שהכפירה והמינות בעקבתא דמשיחא הומות בראש כל חוצות ומרבים להפיץ עיתונים בכל יום במאמרים לוקחי לב להסיר את העם מאמונה בי"ג עיקרים, ולטעת בלבבם שאין עולם אלא אחד ושהעולם אין לו יוצר ושאינו עם ישראל גוי אחד ואין תורה מן השמים, וכל מעללי איש ותחבולותיו מבוקר ועד ערב לפי רוח הכפירה יהלכו. ואמנם קו דק מבדיל בין אמנה לכפירה, ומידת אמונה ככל יתר המידות הטובות יתחלקו למדרגות יש שאמונתו בריאה וחזקה וירגיש על ידה כל עבירה קלה ויש מאמין שאמונתו רפויה מאוד ויעבור עליה בלי הרגש ואמנם גם הוא מאמין יחשב אלא שהוא מקטני אמנה, ואמנם יתכן שהפוסח על שני הסעיפים עדיין הוא מקו ולפנים, ואליהו זכור לטוב כשאמר אם הבעל הוא... לכו אחריו ידע שיענו... כי בטבע המאמין החלש כשרואה את קצה הכפירה כבר נרתע ושב לאמונתו האמתית.

ואמנם הרופפים בדורנו נכנעים לכופרים ונהנים מנשיאת חן בעיני הכופר על חשבון רפיון אמונה כי איננו קנאי, ואיננו בטלן, יודע שצריך לוותר על האיסורים בדברים החיוניים, ולמצוא היתרים כאשר ידרשו זאת החיים העכשוויים, והכופר שמח על נצחונו, ואכן מבזה בלבו את המאמין המזויף הלזה.

אבל ראוי היה לכל מאמין לשוב לאמונתו בשומעו דרישה לכפירה מוחלטת שיאמרו תירש הבת עם הבן אשר כבר לחמו בזה החכמים עם הצדוקים, ולתמהוננו נאטמו הלבבות ותחת תקיפות הדעת ואמץ הרוח לעמוד כצור ניצב, באמונת אמון כי המשפט לאלק' הוא, וכן קיבלנו מפי הגבורה ריבון כל המעשים אדון כל הארץ, ימצאו אלו שדעתם שפלה ויבקשו תחבולות להשתחוות להכפירה ולהשאיר את המשפט בחושן המשפט, אבל למעשה להתנהג ככל הגויים דברתא כברא תירות,

מרן הגאון רבי אברהם ישעיהו קרליץ ה"חזון איש" זצוק"ל

ולתת תהילה לאויבנו כי אמנם אין חוק הנחלה שבתורה מתאים לפי עם הנאור, הודאה גמורה לתועבת הכפירה, אוי לאזנים שכך שומעות.

כהנה וכהנה חושבים הנחשלים להחליף ולהמר התורה בחוקים חדשים אשר יתנהגו בעולם המעשה, ואם ידרוש איש מאמין לדון אותה דין תורה יאמרו לו הב"ד כן הוא הדין כי כבר באו החכמים ותיקנו...

ומי לא שמע מרביותיו כי אנחנו דור יתום ואין אנו ראויים כלל לתקן תקנות שצריך לזה גדלות בתורה במדה מופלאה ואנחנו ירדנו פלאים והדיוטים אנחנו ואיך נעזי פנינו ונקשה ערפינו לומר חכמים אנחנו ויש כח בידינו להפקיר ממון ולקבוע תקנות לדורות.

כתבתי דעתי וזו גם דעת הגאון מבריסק שליט"א ובקשתנו שמרן שליט"א יעמוד עמנו כמו שרגילים בני עמנו לשמוע עד עכשו..

חזון איש סנהדרין ט"ז ד'.

"ואין נפקותא בין בא לפני אינם ישראלים ובין ישראל ששופט ע"פ חוקים בדויים, ועוד הדבר יותר מגונה שהמירו את משפטי התורה על משפטי ההבל, ואם יסכימו בני העיר על זה... מרימים יד בתורת משה"

סיפר מרן הגאון רבי יחזקאל סרנא (וראה להלן מאמרו הנפלא 'על העצמאות') כי כאשר שאל הגאון רבי חיים יעקב גולדוויכט זצ"ל את מרן החזון איש אם יתנו לנו להנהיג את המדינה האם ניקח זאת או לא? וענה מרן זצ"ל "זאל מען אונז געבען, און מיר וועלען קענען פיהרן על פי תורה" (שיתנו לנו ואנו נוכל להנהיג זאת על פי תורה)

(הופיע בעיתון 'יתד נאמן' ט"ו סיון תשע"ט)

הרב אהרן ישעיהו ראטער תלמיד החזון איש

מאמר "המשפט במדינת ישראל"

והנה המדינה הזאת, שהכריזה על עצמה שהיא מדינת חוק ולא מדינת הלכה, כי תורת משה הייתה טובה בשעתה, אבל היא איננה מתאימה למציאות של זמנינו (עפ"ל) ולכן המירו את משפטי אלקים חיים, ב"משפטים בל ידעום" בחוקים שבדו מלבם, כבר פסק עליהם הרמב"ם שהם נקראים כופרים, וז"ל "דמי שאומר שהבורא החליף מצוה זו במצוה אחרת וכבר בטלה תורה זו, אע"פ שהיא הייתה מעם השם ה"ז כופר" ע"כ. וכשעלתה על הפרק הדרישה מאיתם לבתי דינו, שהבת תירש עם הבן והיו מהרופפים בדורנו שרצו להיכנע לדרישתם ולהמציא תחבולת היתר מדין הפקר בית דין הפקר, הריץ מרן (החזון איש) זצ"ל מכתב למרן הגרא"ז מלצר זצ"ל בעניין זה, והנני להעתיק קטע אחד ממכתבו וז"ל; אבל ראוי היה לכל מאמין לשוב לאמונתו, בשומעו דרישה לכפירה מוחלטת, שאמרו תירש הבת עם הבן, אשר כבר לחמו בזה החכמים עם הצדוקים, ולתמהונו נאטמו הלבבות, ותחת תקיפות הדעת ואומץ הרוח לעמוד כצור נצב, באמונת אמון כי המשפט לאלוקים הוא, וכן קבלנו מפי הגבורה רבון כל המעשים אדון כל הארץ, ימצאו לו שדעתם שפלה ויבקשו תחבולות להשתחוות להכפירה ולהשאיר את המשפט בחושן המשפט, אבל למעשה להתנהג ככל הגויים דברתא כברא תירות, ולתת תהילה לאויבנו כי אמנם אין חק הנחלה שכתורה מתאים לפי עם הנאור, הודאה גמורה לתועבת הכפירה אוי לאוזניים שכך שומעות.

(פורסם ב'דגלנו' ניסן תש"ם. מופיע בהשקפתנו עמוד 131)

הרב קלמן כהנא:

"בדברים ברורים נקבעה ההלכה ע"י גאון דורינו בעל החזון"א זצ"ל כלפי חקיקה כזו. הוא דן בקשר למקום שאין בו בני תורה היכולים לדון דין תורה כהלכתו וקובע כי במקום כזה מותר ע"פ ההלכה למנות אנשים שידונו ע"פ השכל הישר, והנו ממשיך "ואע"ג דליכא ביניהם דיין שידין ע"פ משפטי התורה ומוכרחים למנות בעל שכל לפי מוסרי האדם, אינם רשאים לקבל עליהם חוקי העמים או לחוקק חוקים. שהשופט כל דין פי הנראה אליו זהו בכלל פשרה, ואין ניכר הדבר שעזבו מקור מים חיים לחצוב בורות נשברים, אבל אם יסכימו הרי הם מחללים את התורה ... ואין נפקותא בין בא לפני אינם ישראלים ובין ישראל ששופט ע"פ חוקים בדויים, ועוד הדבר יותר מגונה שהמירו את משפטי התורה על משפטי ההבל".

דומני שבדברים אלה נשמעת תשובה לדברי חברי הכנסת אשר העלו כאן את הבעיה העקרונית של החושבים שחוקי התורה מחייבים את כל היהודים כלפי החוק המוצע, לא נוכל בשום אופן להיות שותפים לדרך זו אשר מדברת על המשכת המשפט העברי מתוך גמישות והתאמה למציאות, לדרך אשר בה מהווה התורה מקור משפטי אחד בין מקורות אחרים, ואשר בה אפשר לקבל את כל מה שנראה לנו ולדחות את מה שלא נראה לנו.

(המשפט העברי בחקיקת הכנסת, מאת פרופסור נחום רקובר, עמ' 1054)

הגאון רבי עקיבה יוסף שלזינגר, בעל ה"לב העברי", כתב ספרים רבים על חשיבות הקמת המדינה על פי תורתנו הקדושה, והשקיע בכך מאמצים רבים, בראש הספרים שחיבר בכדי לקדם את המדינה היהודית נמצאים הספרים "מחזירי עטרה ליושנה" ו"שמרו משפט" כמו גם; ספרים וקונטרסים נוספים, בספר "קול מבשר" שהוציאו צאצאיו לזכרו ישנו תיאור נפלא כיצד הייתה מדינת ישראל בימינו, אמורה להיראות על פי חזונו של הלב העיברי.

מִרְן ה"אִמְרֵי אִמֶת" מִגֹּר זְצוּק"ל

מִתוֹךְ מִכְתָּב שֶׁשְׁלַח בִּשְׁנַת תַּרַח"ץ הֶרֶב יִצְחָק מֵאִיר לִזְיוֹן נִשְׂיָא אַגְוֶדַת יִשְׂרָאֵל
בְּפוֹלִין, לִרְבִּי יַעֲקֹב רוֹזֵנְהַיִים, יו"ר אַגְוֶדַת יִשְׂרָאֵל הָעוֹלָמִית.

הַנְּנִי לְהוֹדִיעַ שְׁבִשְׁיַחָה פִּרְטִית עִם כ"ק מו"ח אֲדָמוֹר שְׁלִיט"א אִמְרֵי לִי, שְׁצָרִיכִים לַעֲשׂוֹת
בִּיתֵר אִקְטִיבִּיּוֹת זְרִיזוֹת וּמְרִץ בְּנוֹגֵעַ לְהַבְטִיחַת יִסּוּדוֹת וּשְׁמִירַת הַדַּת בְּמִדְיַנָּה יְהוּדִית, בְּטֵרֵם
כָּל נַחוּץ לְלַחוּץ בַּחֲזָקָה עַל הַהִסְתַּדְרֹת הַצִּיּוֹנִית, אוֹ הַסּוֹכְנוֹת הַיְהוּדִית וְלַהֲצִיעַ שְׂאוּלֵי נִכּוֹן
לְהַתְרוֹת בְּהֵם שְׂאֵם פִּתְרוֹן יִבְיָא לְמִדְיַנָּה יְהוּדִית, מוֹכְרָחִים לְהַבְטִיחַ כְּרֵאוּי עֲנִינֵי הַדַּת, וְאִם
לֹא תַעֲשׂוּ זֹאת בְּכָל הַהֲקָדָם, אֲנִי נִהְיָה נֹאֲלָצִים לְהַפְרִיעַ אֶתְכֶם... כִּי הַדַּת יִקְרָה לְעַם יִשְׂרָאֵל
מִכָּל דָּבָר וְלֹא נִיחָ לְחַלֵּל כָּל קוֹדֶשׁ בְּמִדְיַנָּה יְהוּדִית,

אִם לֹא נִהְיָה בְּטוֹחִים כְּרֵאוּי, שֶׁהַמִּדְיַנָּה הַיְהוּדִית תִּבְנֶה כְּרֵאוּי עַל יִסּוּדוֹת הַדַּת, נִהְיָה נֹאֲלָצִים
לְאַחֲזוֹ בְּצַעֲדִים אֲשֶׁר יִגְרְמוּ תוֹצְאוֹת אֵי נַעִימוֹת.

(אֲרַכְיוֹן אֲגו"י, הוֹפִיעַ בְּעִיתוֹן בְּקֵהִלָּה מוֹסָף פּוֹלִיטִי פֶּסַח תַּש"פ)

מרן הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל ואחיו הרה"ק רבי מרדכי רוקח מבולגרייזא זצוק"ל

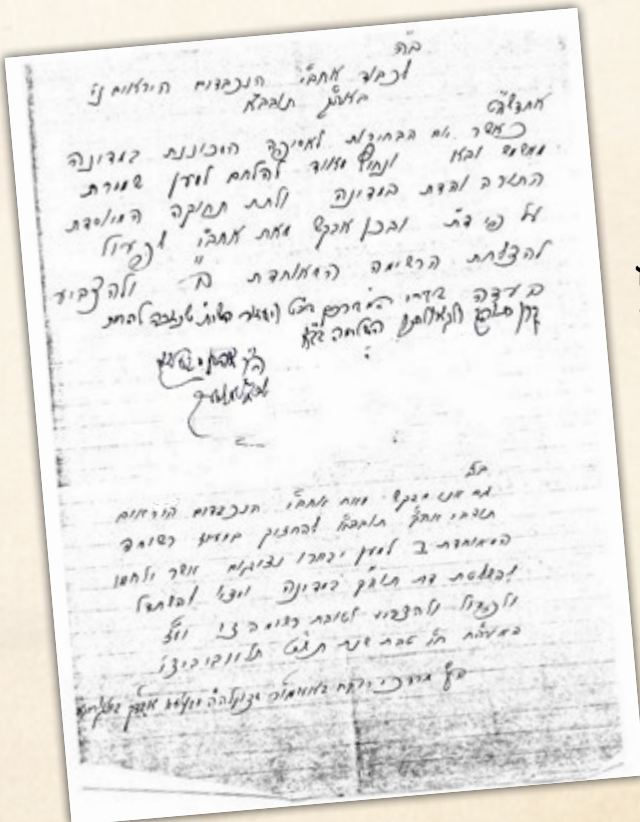
ב"ה

לכבוד אחב"י הנכבדים היראים נ"י באה"ק תוכב"א

אחדשה"ט

כאשר יום הבחירות לאסיפה המכוננת במדינה ממשמש ובא, ונחוץ מאד להלחם למען שמירת התורה והדת במדינה ולתת תחוקה המיוסדת על פי ד"ת ובכך אבקש מאת אחב"י לפעול להצלחת הרשימה המאוחדת ב', ולהצביע בעדה דברי המברכס בכ"ט ויעזור השי"ת שנוכה להרמת קרן תודה"ק ולגאולה השלמה בב"א

הק' אהרן מבעלזא

ב"ה

גם אני מבקש מאת אחב"י הנכבדים היראים תושבי אה"ק תוכב"א להחזיק במעוז רשימה המאוחדת ב' למען יבחרו נציגים אשר ילחמו להשלטת דת תודה"ק במדינה .... להשתדל ולפעול ולהצביע לטובת רשימה זו

וע"ז באעה"ח ח"י טבת שנת תש"ט
הק' מרדכי רוקח באאמו"ר זצוקלה"ה
מבעלזא אבד"ק בולגרייזא
יום ששי כ' טבת תש"ט.

מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל

מכתב לגאון הרב ראובן כ"ץ רבה של פתח תקווה,
בבקשה שיפעל בכנסייה הגדולה של אגו"י למען מדינה על פי תורה.

יום א טו"ב מנ"א תרצ"ז

מע"כ יד"נ הגאון הגדול מו"ה ראובן כץ שליט"א הגאב"ד פתח תקוה יצ"ו
שלו' וברכה באה"ר.

הנני בזה לכתוב לו דברים אחדים, שגם דעתי שהדר"ג בהיותו קרוב יסע למרינבאד על הכנסי', ושם יתראה עם ראשי גאוני האגודה, ולבא עמהם בדברים, שבענין מדינת היהודים אם תצא לפועל, ישתדלו יחד רבות גאוני אה"ק עם ראשי האגודה, שהנהגת המדינה תהיה ע"פ התורה"ק הכתובה והמסורה.

אם האגודה תלך לבדה וכל תכליתה תהי' להשיג זכות המעוטים כפי ששמעתי, אז זה יגרום שעקר הנהגת המדינה תהיה ח"ו שלא ע"פ התורה.

אם יהיה גאון ישראל מרן הגר"ח ע שליט"א אחשוב שיקרב הענין שיבואו לעמק השווה לעבוד בענין זה יחד ...

אוהבו ומחבבו איסר זלמן מלצר.

מרן הגאון רבי אהרן קוטלר:

ולזה באה אגודת ישראל להדק ולחזק את ההתקשרות של כלל הציבור לתורה, להשמיע קול השם ברמה, ולהכריז קבל עם ועדה שדעת תורה הנאמנה המסורה לנו מהר סיני, היא המכרעת בכל ענייני הפרט וענייני הציבור.

מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל

הגאון רבי ראובן בן תלמיד מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר

מתוך הספד על רבו מרן הגרא"ז מלצר

"גדול ועצום הוא המאבק של היהדות הדתית כדי להדריך את הממשלה ולנחותה בדרך אמת של מורשת ישראל, שעל ידן ובכחה הגיע עם ישראל למעמד הזה של חידוש שלטונו העצמי... ואכן זקן גאון הדור הזה יודע במלוא העוז והתוקף לעמוד על משמר התורה והיהדות. בכל דבר שנושקפת סכנה לקיומה של היהדות הנאמנה, הריהו נחלץ הראשון להזעיק ולהדריך, לתבוע ולעורר כדי לבטל את הסכנה ולהרחיק את גזירת האיום. אנו רואים את הגאון בראש המערכה נגד גיוס הה, אשר משמעותו הנכונה הוא פגיעה וסטייה מעקרונות ומשפטי התורה, שהלכותיה ויסודותיה בנויים על חוקי צדק ויחס הוגן ונדיב לאשה ושמירת זכויותיה, ונגד כל פיקוח ופגיעה ביסודות החיים והמורשה של ישראל סבא, שהם חיינו ואורך ימינו ובניתנו נגד כל העמים"

(שער ראובן רמ"ה-ו)

"נואלו האנשים או החוגים שהם שואפים ליסד את חוקות ומשפטי מדינת ישראל לפי ספרי המשפט של אומות העולם. קביעת חוקות הגויים כחוקת היסוד של מדינת ישראל, מהווה פגיעה בעקרונות הדת... דבר זה גובל עם חלול שם שמים וישראל, וחלול תורת ישראל כאחד.. אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בורות בורות נשברים אשר לא יכילו המים."

(שם, עמ' מ"א מ"ב)

מתוך מאמר - חוק ומשפט במדינה העברית:

... מדינת היהודים בארץ ישראל מוטלת חובה ואחריות עלינו לקבוע בה את משפט המדינה לפי מקורות ויסודות תורת ישראל...

חוקת המדינה על פי חוקי התורה, יכולה להקיף ולכלול את כל שטחי החיים, גם בהתפתחותם המדעית והמודרנית ביותר...

לכבודה של ארץ ישראל אין לקבוע במדינה היהודית המתכוננת, חוקות של גויים, ...

אין לך משפט צדק כמו משפט התורה, ואין לך ארץ שמסוגלת לדיני התורה של צדק כמו ארץ ישראל.

(תלפיות ג' חוברת ג'-ד' עמ' 329)

מֶרֶן הַגָּאוֹן רַבִּי צְבִי פֶסַח פְּרָאנְק זְצוּק"ל

דבר רבני ירושלים

ביום י שבט תש"ט, נתכנסו בבית רבינו [הגרצ"פ] רבים מרבני ירושלים, דייניה, ראשי ישיבות, עסקנים חשובים ביהדות הנאמנה... רבינו הביע דעתו כי בהזדמנות זו יש לחדש את המאבק למען חוקה תורנית בארץ ישראל.

בכרוז "דבר רבני ירושלים" שנתפרסם לאחר אסיפה זאת, מביעים רבני ירושלים את דעתם ההחלטית בעניין זה, ומביעים את עמדת היהדות הדתית כולה, בשאלת החוקה הראויה למדינת ישראל.

בכרוז נאמר בין השאר:

"בהתאספכם היום להניח את היסוד לחוקת מדינת ישראל, זכרו את גודל האחריות המוטלת עליכם כשליחי עם ישראל, לדורנו ולדורות הבאים, הכירו ודעו כי אין עם ישראל בלי תורת ישראל. אל תשכחו את הצור ממנו חוצבתם ואת מקבת בור נוקרתם.

אל תפנו אל אלילי תרבויות זרות אשר מפריים שבענו מרורות במשך שנות גלותנו המרה, ואשר לשיא פשיטת הרגל הגיעו שרי המדינות ונושאי דגל תרבות הגוים, עם השמדת ששת מיליוני קדושינו, אל תכניסו זמורות זרות בכרם בית ישראל.

דרישתנו היא שחוקת התורה תהא חוקת מדינת ישראל להלכה ולמעשה!"

(גאון ההוראה ח"א - עמ' 362-363)

מֶרֶן הַגָּאוֹן רַבִּי צְבִי פֶסַח פְּרָאנְק זְצוּק"ל

בשיחה ששוחח [הגרצ"פ פראנק] עם אחד מראשי השלטון, טען הלה כי במדינת ישראל אין מפריעים לאיש לעבוד את ה' כרצונו, ואפשר לשמור כאן על חוקי התורה באין מפריע... רבינו אמר לו: אפילו אם אין מפריעים למי שרוצה לשמור את חוקי התורה, אין בכך די למדינה יהודית אשר חוקי התורה צריכים לשרור בכל דרכיה ואורחותיה, כי כל הזכויות שיש לנו על ארץ ישראל לא ניתנו לנו אלא בזכות התורה, וכל חוק ומשפט הפוגע בדרכי התורה והחינוך מסכן כל קיומנו בארץ.

(גאון ההוראה ח"א - עמ' 365-364)

אגרת ברכה לכנסיה הגדולה הרביעית, שיצאה לאור על ידי הועדה הציבורית לשחרור בנות מגויס ושרות לאומי.

היה אז מחובתנו לסדר כינוס רבני עולמי להיוועץ יחד עם כל החוגים והפלגים והדעות השונות, מחסידי המדינה - ומאלו שאינם נלהבים לה, וגם מאלה שעצם כוננות המדינה היא אצלם בבחינת גזירה רעה, וניסיון מן השמים, היה מחובתנו להתאסף יחד ולהרים קול גדול ולא יסף, כי מדינת ישראל - אינה בשום אופן מדינת העם היהודי, אלא אם כן תהא מושתתת על יסוד נצחיות ישראל התורה והמצווה הכתובה והמסורה... היש מכאוב כמכאובנו, כי חוקות הגויים קבלו תוקף משפטי, והמדינה שופטת ומתנהגת על פיהם, ורק עיר האלקים משפטי תורה הקדושה, מושפלת עד שאול תחתיה.

(גאון ההוראה ח"א - עמ' 369)

אגרת לעם, כיסלו תש"ח.

לאלה החושבים כי ככל העמים בית ישראל, ומתיימרים להיות מחוקקים משפטים למדינה עברית על יסודות חילוניים, ולהפריד בין הדת למשפט המדינה, אנו מכריזים ואומרים העולה על רוחכם היה לא תהיה, פירוד זה לא יצליח, רק אם חוקי ומשפטי התורה הקדושה שעליה באנו באש ובמים - יהיו נר לרגלנו בבנין הארץ ותקומת האומה, רק אז נעשה ונצליח בעזר צור ישראל וגואלו.

הגע עצמך ועשה לך חשבון הנפש בינך בין קונך, על העלבון הגדול של התורה ונושאה ברמה, חוקים שנחקקו ע"י חוקקי און הנכתב בידי מתורבתים מזויפים, אשר בעטיים בזמנם ולעיניהם ניגר דם של זרע קדוש כיאורי מצרים, אלה יוצרי עמל עלי חוק, וגו' אלה הם החוקים השולטים כביכול כיום במדינתנו המחודשת, ועיין בהגהת ד"מ קפ"ח א, "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה - אם ישפטו ישראל דין אמת בין איש לחבירו - אז תפדה ציון.

(גאון ההוראה 173)
רבנו מדגיש כאן חידוש נפלא, שאדרבה אם אנו נפעל שישפטו על פי דין תורה, זה גופא מה שיקרב את הגאולה. חמ"א.

קריאת האדמו"רים לבחירות הראשונות

באשר יום הבחירות לאסיפה המכוננת במדינה ממשמש ובא, ונחוץ מאד להלהם למען שמירת התורה והדת במדינה ולתת תחוקה המיוסדת על פי ד"ת ובכך נבקש מאת אחב"י לפעול להצלחת הרשימה המאוחדת ב', ולהצביע בעדה.

דברי המברכים אתכם בכ"ט ועזור השי"ת שנוכה להרמת קרן תוה"ק ולגאולתנו השלמה בב"א.

הק' אהרן מבעלזא (האדמו"ר מבעלזא שליט"א)	יעקב במוהר"ר יצחק (האדמו"ר מהוסיאטין שליט"א)	הק' אהרן מבעלזא (האדמו"ר מבעלזא שליט"א)
ישראל יהושע רבינוביץ (האדמו"ר מביאן שליט"א)	אברהם יעקב במוהר"ר ישראל מסדגורא (האדמו"ר מסדגורא שליט"א)	ישראל יהושע רבינוביץ (האדמו"ר מביאן שליט"א)
ברוך בה"צ מוהר"י זצלה"ה (האדמו"ר מסרטוויזניץ שליט"א)	הק' מרדכי רוקח באאמו"ר זצוקלה"ה מבעלזא (אבד"ק בילגורייא שליט"א)	שלמה במוהר"ר נחום מרדכי זצ"ל (האדמו"ר מטשורטקוב שליט"א)
יהואל יהושע רבינוביץ בן כ"ק אאמו"ר זצלה"ה (האדמו"ר מביאלא שליט"א)	משה מרדכי בידרמן בה"צ הק' אאמו"ר ר"ש זצוק"ל (האדמו"ר מללוב שליט"א)	יהואל יהושע רבינוביץ בן כ"ק אאמו"ר זצלה"ה (האדמו"ר מביאלא שליט"א)
	שמואל אליהו טאוב בהה"ק מהרשי"א זצוק"ל (האדמו"ר ממודיץ שליט"א)	

קריאת האדמו"רים לבחירות הראשונות

קריאת ראשי הישיבות ורבני א"י דעת תורה

דבר רבני ישראל אל עם ד' בציון!

נודה לד' על שזכינו ברוב רחמיו וחסדיו לראות את הניצנים הראשונים של האתחלתא דגאולה, עם הקמתה של מדינת ישראל.

מאת ה' היתה זאת להראות לנו כי הגיעה שעת רצון המחייבת אותנו לבוא לעזרת ד' בגבורים, כדי שארצנו ומדינתנו תיבנה ותתכונן על טהרת הקודש.

תורת ישראל חוקותיה ומשפטיה שניתנו לנו בסיני, הם שעמדו לנו בגלותנו והם שיעמדו לנו לקיים את מדינתנו והתמדתה. ומחובתנו על כן לשמור עליהם ביתר שאת בהליכות חיינו בארצנו הקדושה.

"החזית הדתית המאוחדת" שהוקמה עליידי המפלגות הדתיות היא עתה מצוות עשה שהזמן גרמא, שבתוכה ומסביבה מצווים להתלכד ולהתאחד כל בני ישראל המאמינים בתורת ה' והולכים בדרכיה. למען נוכל להשפיע מרוח התורה ומצוותיה בתוך האסיפה המכוננת שתקבע את אורח חיינו לעתיד. להגביר בה את אור התורה והקדושה, ולגרש מתוך ארצנו את החושך והאפילה של תורות נכר שפרצו לתוכנו.

חזית זו, אם כחה יהיה יפה, הבוחרים בה יהיו מרובים ונבחריה - רבים, היא תשמש ערובה להצלחת מלחמתנו באספה המכוננת, על שמירת הדמות והצביון הפומבי של מדינת ישראל שיהיו מוארים באורה של התורה. רק ברבות מספר הבוחרים ויגדל מספר הצירים - לנו הערובה שהשבת, הכשרות וחיי אישות בישראל, יהיו לפי רוח התורה. רק אם כולנו ניתן יד לחזית זו, הבטחון שחיי החברה, המשפט והמדינה, גם בין אדם למקום וגם בין אדם לחבירו, לעמו ולארצו - יהיו מושתתים על משפט האמת, הצדק והיושר שבתורת ישראל המבטיחים שלום על ישראל.

הננו פונים בזה לכל הנאמנים לדבר ה' ותורתו: אל ימצאו בתוכנו, לא פורשים ומתבדלים, ולא מחרפים ועומדים מן הצד.

אל נמצא בתוכנו נותנים יד למתבדלים ולפורשים. כולנו יחד נעשה למען הבטית שכל איש מישראל יתן ידו ל"חזית הדתית המאוחדת".

יהיה כל אחד עושה ומעשה למען הרשימה של החזית הדתית המאוחדת הוא וביתו. הוא, ידידיו ומכריו - כולכם התעוררו ותעוררו אחרים להרבות בוחרים ברשימת "החזית הדתית המאוחדת" ולהגדיל מספר הצירים של רשימה זו באסיפה המכוננת, ונזכה להשכנת שכינת ד' במדינת ישראל ולביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

הבו חיל ל"חזית הדתית המאוחדת" ויד ד תהי רוממה!

הרב הראשי
ר' בן-ציון מאיר חי עוזיאל.

הרב הראשי
ר' יצחק אייזיק הלוי הרצוג

רבני ירושלים
 הרב צבי פסח פרנק - אב"ד
 הרב יעקב משה חרל"פ - ר"מ
 ישיבת מרכז הרב
 הרב שלמה דוד כהנא
 הרב יוסף גרשון הורוביץ
 הרב משולם ראט
 הרב יעקב קלמס
 הרב א. מ. הלוי ולקובסקי
 הרב שמואל יצחק הילמן
 הרב י. מ. טיקוצינסקי - ר"מ
 ישיבת עץ חיים
 הרב יחזקאל סרנא, ר"מ ישיבת
 חברון
 הרב יעקב חנוך סינקיביץ ר"מ
 ישיבת שפת אמת
 הרב זלמן סורוצקין - ירושלים
 הרב גרשון לפידות
 הרב משה אפשטיין
 הרב יצחק יעקב וכטפויגל
 הרב אליהו ראם - ר"מ ישיבת
 מאה שערים
 הרב שלום אזולאי
 הרב בנימין ב"ר אשר לוי
 הרב יעקב עדס
 הרב שמואל אהרן שזורי
 הרב ישעיהו זאב וינוגרד
 הרב יצחק אריאלי
 הרב מאיר סטלביץ
 הרב מרדכי חסקין
 הרב יחיאל שלזינגר - ר"מ ישיבת
 קול תורה
 הרב אברהם אדלר
 הרב שמעון אפרתי
 הרב משה פריצקר
 הרב יעקב יוסף הלוי דימיטרסקי
 הרב יצחק אברבך
 הרב שלמה יוסף זווין
 הרב שלמה שרייבר
 הרב שמואל אליעזרי
 הרב שלמה זלמן אוירבך
 הרב אברהם דוד רוזנטאל
 הרב שרגא פייבל פרנק

הרב יהושע גולובניץ
 הרב ברוך אבא רקובסקי
 הרב דב מועד
 הרב שבתי בורנשטיין
 הרב אלתר יונה צווייג
 הרב ברוך יצחק לוי
 הרב מרדכי גימפל בארג
 הרב מ. ראם
 הרב א. י. שפירא
 הרב שמעון הלפרין
 הרב מ.ז. חסיד
 הרב יצחק רוזנטאל
רבני תל אביב
 הרב איסר יהודה
 אונטרמן - הרב הראשי
 לת"א
 הרב אדלר יצחק
 הרב חיים דוד אורבך
 הרב ח. מ. ברונרוט -
 אב"ד
 הרב יוסף בלומנפלד
 הרב י. בוימינגר
 הרב ש. בלום
 הרב לוי גרוסמן
 הרב י. גלזר
 הרב מנחם האגר
 הרב יונה הוכמן
 הרב אפרים וינברגר
 הרב ישראל יהושע
 הרצברג
 הרב יוסף צבי הלוי -
 אב"ד
 הרב שאול זיסלין
 הרב יהושע זילברמן
 הרב כ. פ. טכורש
 הרב ראובן טרופ
 הרב ט. י. טביומי
 הרב מ. יעקובסון
 הרב שמואל יצחק
 יפה
 הרב יודסון
 הרב אברהם כהן

הרב ש. מ. כץ
 הרב פישל כהן
 הרב י. כץ
 הרב טוביה ליסיצין - תל אביב
 הרב יוסף ליברזון
 הרב צבי לוי ד"ר
 הרב אפרים לוי
 הרב ח. י. ליפקין
 הרב דינאל מובשוביץ
 הרב ד"ר אברהם מילכסון
 הרב אברהם יעקב ניימרק

דעת תורה

הרב צבי יהודה מלצר - רחובות
 הרב י. משורר - מחנה יהודה
 הרב מאיר מזרחי - שעריים
 הרב משה צבי נריה - כפר הרואה
 הרב דוד סלומון - כפר אברהם
 הרב ישראל אר'י ספיר - פתח תקוה
 הרב אפרים סוקולובר - רעננה
 הרב י. סודרי - כפר סבא
 הרב נסים עזראן - ראשון לציון
 הרב מרדכי פוגלמן - קרית מוצקין
 הרב גרשון פישמן - הרצליה ג'
 הרב י. א. פלבינק - חיפה
 הרב פיליפסון - חיפה
 הרב אליעזר פטשניק - חיפה
 הרב נתן פרידמן - גבעת שמואל
 הרב מרדכי פוגלמן - קרית מוצקין
 הרב רפאל קוק - טבריה
 הרב אשר קרשטיין - עפולה
 הרב חיים זאב קרלנשטיין - חיפה
 הרב יוסף קליש - בני ברק
 הרב פסח גרמרז - חיפה
 הרב יקותיאל קושילבסקי - זכרון יעקב
 הרב מנחם קופרשטוק - חיפה
 הרב י. קרשין - כפר ברוך
 הרב אהרן קלר - נהריה
 הרב ישראל קולודנר - נס ציונה
 הרב אהרן רונדר - קרית אליהו
 הרב נחום רבינוביץ - חיפה
 הרב רובין - חיפה
 הרב א. ריניק - כפר סבא
 הרב יצחק שלזינגר - חיפה
 הרב תנחום ש. רובינשטיין - גבעתיים
 הרב משה שטרנברג - כפר פינס
 הרב ראובן שיר - נשר יגור ותל חנן
 הרב ברוך שליכטר - עכו
 הרב אהרן וינשטיין - ר"מ בית יוסף ת"א
 הרב יוסף זאב ליפשיץ

הרב יהודה ליב גולומב - גדרה
 הרב זבולון גראז - חדרה
 הרב גלזר - אהוזה
 הרב מאיר גלזין - כפר יהושע
 הרב מ. גלזר - חיפה
 הרב אברהם גרשונוביץ' - בני ברק
 הרב אליהו דרבקין - רמתיים
 הרב אליהו דושניצר - פתח תקוה
 הרב א. מ. הרץ - עקרון
 הרב עובדיה האדאיה - פתח תקוה
 הרב הרשקוביץ - גבעת שאול
 הרב דוד וין - אגרובנק חולון
 הרב י. ויסבלום - חיפה
 הרב אשר ורנר - טבריה
 הרב מ. וינגוט - מחולה
 הרב אברהם ורנר - נתניה
 הרב ד"ר פנחס וולף - פתח תקוה
 הרב אפרים וינגוט - צפת
 הרב חיים ז'ק - שכ' בורוכוב
 הרב מ. זמל - חירות
 הרב אברהם חן
 הרב גרשון חן - חיפה
 הרב מ. חמוי
 הרב יוסף חן - כפר יחזקאל
 הרב זבולון חרל"פ - ראשון לציון
 הרב ישעיהו חלמיש - נחלת יצחק
 הרב יצחק טוריץ - בת גלים
 הרב שאול ישראלי - כפר הרואה
 הרב שמואל יוסיפוב - חיפה
 הרב שלמה יוסקוביץ' - (חתן האדמו"ר מגור) ב"ב
 הרב דוב יוסף כהן - חדרה
 הרב משה לויץ - קרית חיים
 הרב יעקב לנדוי - בני ברק
 הרב לויץ - כפר סירקין
 הרב יעקב ליטמן - נחלת יהודה
 הרב שלמה ז. לנדרס - רמת חן
 הרב רקובסקי - גן שומרון
 הרב מובשוביץ' - הרצליה
 הרב אליהו מיישקובסקי - כפר חסידים
 הרב בנימין מנדלסון - כפר אתא

הרב ד"ר ישראל נובל
 הרב יוסף פרבר - ת"א ר"מ היכל התלמוד
 הרב ירמיהו פריד
 הרב הלל פוסק
 הרב שמואל פלדמן
 הרב בן-ציון פנדלר
 הרב אביעזר ציצוביץ
 הרב י. קייזר
 הרב דב רוזנטאל
 הרב יעקב רוזנטאל
 הרב רביץ
 הרב י. א. רפפורט
 הרב זאב רבינר
 הרב יצחק רבלסקי
 הרב ישעיהו רפלביץ'
 הרב שפירא
 הרב יוסף שפרן
 הרב יונה שטנצל
 הרב זאב שורצמן
 הרב יוסף שפירא
 הרב יהודה שולמן
 הרב שניידרמן
 הרב ישכר תמרי
רבני הארץ
 הרב הראשי ר' ברוך מרכוס - חיפה
 הרב הראשי ר' ראובן כץ - פתח תקוה
 הרב ר' יהושע קניאל - חיפה
 הרב י. מ. אושפיזאי - נחלת גנים
 הרב שמחה בונים אורבך - שדה יעקב
 הרב יצחק אברמוביץ - רמת יצחק
 הרב צ. י. אידלשטיין - רמת השרון
 הרב משה אקסלרוד - רמת גן
 הרב ניסן בן-ציון מושקוויץ - חיפה
 הרב יצחק בן מנחם - פתח תקוה
 הרב ברלינר - שבי ציון
 הרב אורי ברוידה - שכונת שינקין
 הרב רפאל בלזם, - חיפה
 הרב ש. ח. גוטמן - אבן יהודה
 הרב יהודה גולדשטיין - בית שערים

מרן הגרא"מ שך זצוק"ל

א. מדינת הלכה

הנה יחודו של עם ישראל התחיל מאבינו הראשון הוא אברהם, שלו ניתנה הברית "לזרעך אתן את הארץ", והוא היה היחידי בכל העולם עד שבתורה קראה אותו בשם "העברי" שכל העולם מעבר אחד והוא מעבר השני. ולו ניתנה ההבטחה: "והקימותי את בריתי לדורותם ברית עולם להיות לך לאלוקים ולזרעך אחריו, ונתתי לך ולזרעך את ארץ מגוריו את כל ארץ כנען לאחוזת עולם והייתי להם לאלוקים".

ומאברהם עבר הברית ליצחק בנו, ורק עבור: "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דיבר עליו".

ותנאי מפורש הותנה: "ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט", ואין ספק שהכוונה שאם תהיה הארץ לזרעך, שתהיה מדינת הלכה ומשפטי ה', ולא מדינת חוקי ומשפטי העמים אשר בדו להם מליבם.

(מאמר שכתב מרן בכסליו תשל"ו. פורסם בקובץ "בעבודתו ינחלוה" עמ' קכ).

אומר הנביא בסוף הפסוק 'הליכות עולם לו' ודרשו רבותינו 'אל תקרי הליכות אלא הלכות', בתקופה שכזו יש לראות לשמור את הלכות התורה, בלא התחכמויות וסברות, וללא צירופים של דעות ורעיונות כמו שנמצאות אצל החילונים. עלינו להתחזק באמונה בהשי"ת, עם שמירת ההלכה כפי שהיא, וזה אשר בכוחו לשמור על קיומו של העם. רק הלכה ברורה בלתי מתפשרת, ללא נתינת מקום לפשרות, היא שבכוחה לעמוד לו לעם, וזה כאשר המדינה היא מדינת הלכה, אך אם נותנים מקום לפשרה ולשינוי, הרי זה יכול לזעזע את כל קיום עם ישראל, ולהטות את יסודות האמונה, ואין יכולים לעמוד בפני הנסיון.

מרן הגרא"מ שך זצוק"ל

חיים אנו במדינה זו, הנושאת את השם 'ישראל'. כאן אמנם, ניצלו קבוצות אנשים מידי הנאצים, אבל האם בעבור זאת ראויה היא לשם 'ישראל'?! כמה הם ראויים לשם קדוש זה? אין הבושה מכסה את פניהם להתעטר בתואר שם 'ישראל'. מדינה זו מתפארת על היותה 'מדינת חוק', יותר מהיותה מתייחסת לשם 'ישראל'! איזה חוק? חוקים זרים שנעתקו מחוקי העמים, הם הקובעים כאן. חוקים אשר בדו אנשים מלבם, חוקים אשר בדה מליבו איזה שכור שהוא. חוקים אשר בית המשפט העליון עומד ומבטלם, הם קדושים וטהורים ח"ו. ואילו חוקי התורה הקדושה, אינם שווים להם. הלזאת יקרא 'מדינת ישראל'?! כמה יקרא עליהם שם 'ישראל'? וכי בזה שהם נימולים? בכך בלבד יזכו לשם זה?! וכי הם ראויים לשם 'ישראל'! אנחנו ישראל!! אינני אומר חלילה שהם אינם בכלל 'ישראל' - כולם יהודים המה.

(ספר 'זורח השמש' על יסודה ומשנתה של 'דגל התורה' עמוד 217)

ב. מדינת חוק סכנה למדינה

היאך היתה צריכה להראות מדינה יהודית - מדינת 'חוק' או מדינת הלכה? הלא רק 'דבר ה' - זו הלכה', בכוחו לשמור על העם, אבל בלא 'הליכות עולם לו' נתונה כל המדינה בסכנה ח"ו כדרך שאירע לכל האומות, וכדברי הנביא.

אולם, לדאבונו, היאך נראית המדינה הזו? ודאי מי שקרא לה 'מדינת חוק', לא יזכה בעבור זה לגן עדן, הלא נתקיים כאן ממש מאמר הכתוב 'וילכו אחרי ההבל ויהבלו', כאשר משחקים במשחקי כדור ... וכי זו מעלתו ושבחו של עם ישראל? עם הכדור? האם בזה נמדד חזקו או חולשתו של עם ישראל? הלא החכמה שלנו היא בחוקים ובמשפטים אשר נתן לנו ה', כמו שנאמר 'ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת'.

החוקים והמשפטים הללו, חוקי התורה, הם הם הנותנים כח קיום לעם. כך צריכה להיראות מדינה יהודית - בשמירת חוקת התורה, מדינת הלכה ולא מדינת חוק. ההלכה היא הסמל של העם היהודי, ומבלעדי זאת, כל המדינה הזאת נתונה בסכנה. (מחשבת זקנים עמוד קפו:)

כי היה נהיה ככל הגוים בית ישראל, מדינה דמוקרטית מדינת חוק ולא מדינת הלכה, זאת אומרת מדינה עם חוקות העכו"ם ולא חוקת התורה.

(בירחון 'הפרדס' שנה נ"ב (תשל"ח) חוברת א' עמוד 10. שם הובא מכתבו של מרן לאחר חילופי השלטון בתשל"ז, ובו מודיע מרן זצוק"ל שאין שיפור במצב הדת אחרי החלפת השלטון, ומאריך מרן שם לקבול על החוקים שהם נגד התורה)

אין ספק שיששוב ארץ ישראל היא מצוה, אף לשיטת הרמב"ם שלא מנה מצוה זאת במנין המצוות, אבל מצוה היא - וכל הש"ס מלא מזה, ואין מי שיחלוק על זה, ואין בידינו לשקול מצוה זו נגד מצוות אחרות, כי הוי זהיר אף במצוה קלה כבחמורה, ובפרט שאין לנו ידיעה איזה היא החמורה ואיזו הקלה, ושיקול זה הוא רק בדעתו של נותן התורה.

אבל זה יודעים אנו מה שמפורש בתורה ובנביאים ובכתובים על מה אבדה הארץ ועל מה גלינו מארצנו המקודשת והאהובה למקום, ואשר עיני ה' בה מתחלת השנה, ויש השגחה פרטית על ארץ ישראל יותר מכל הארצות - אף שהוא אדון על כל העולם, והוא נתנה לאברהם בכריתת ברית נצחית וירושה היא לנו מאבותינו, אך ורק מפני חטאינו - גלינו מארצנו, ואנחנו בנים למקום וכרחם אב על בנו, וזולת זה הוא הטוב והמטיב וכל הבריאה היא להטיב עם בראויו כי עולם חסד יבנה, ובכל זאת אין כל זה מכסה על החטאים.

וכפי מיעוט ידיעותי בנסתרות, יודע אני שמצוות שבת, וטהרת המשפחה, ולימוד התורה, ועוד ועוד - אינן מצוות שחשיבותן היא משנית, והרי לעינינו יש הרבה דברים שמנוגדים לדעת תורה אשר הם נעשו לחוק, כי היא מדינת החוק ולא מדינת ההלכה.

ובזאת הנקודה - כאן יותר גרוע מאשר בחוץ לארץ, ששם כל מי שעובר עברה - היא חטא פרטי, וכאן היא חוקית, כמה חלול השם יש אם אנחנו בתור עם ישראל במדינת ישראל נוהרים אחרי חוקי הגויים - וחוקי התורה מונחים בקרן זוית, אוי לאותה בושה ואוי לאותה כלימה, ואותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בורות נשברים, כמו חק אשה הידועה בצבור וחק ירושת הבת וחק ההפלות אף אחרי תיקונו.

וכי זה מתאים למסורתנו? ה"לא תרצח" שלנו - כולל הרבה יותר ממה שאומות העולם מבינים, וכן נהגו כל עם ישראל עד היום שכל נפש בין ילוד ובין עובר הי' עולם מלא, והרבה מחברי הכנסת חוץ מכמה דתיים שישנם - בצדק אפשר לכנותם בשם "אנשי חלם" אשר כל חכמתם הוא להתנגד לכל מה שנוגע לדת ישראל שלא יחשדו אותם שהם חלילה שומרי תורה ומצוות!

(מכתבים ומאמרים בערך על א"י)

דברי נעילה בכנסי' הגדולה בירושלים

וביותר קשה הדבר כשיש בא"י שלטון עברי, יחיד שמחלל שבת ח"ו, נדמה לו שיש אתו תירוצים, פרנסה וכדו', הוא מסוגל לרמות את עצמו, אך לאלו שעומדים לרשותם כל האמצעים הממלכתיים, מה יש לתרצם. כמה פעמים כבר הכריזו על השבתת מלאכה, דבר שגרם להפסד ממוון בהרבה מיליונים, והכל כדי לנצח ולהשיג מה, בעוד שבנוגע לשביתת מלאכה בש"ק הכל פרוץ כ"כ ואין מכלים. הלא מדובר ביהודים בני חורין, במדינה משלנו, מדינת ישראל, עם נשיא משלנו, עם שלטון וצבא, הכל מתוצרת עצמית, ומי מעכב בעדם שתישמר פה שבת קדשנו? מי מפריע להפסיק את התחבורה בש"ק בחוצות חיפה? וברחובות ערים אחרות. ברחוב יפו בירושלים, ברחוב אלנבי בת"א, היש זכר לשבת? הלב בוכה, הלב כואב, בראותנו מה שראינו כאשר נסינו להעביר בכנסת את התיקון לחוק ההפלות, וכשנכשל הנסיון פעם ראשונה ולא הושג הרוב הדרוש, היה אצלם חג! ושתו שמפניה לכבוד המאורע! עד כדי כך נידרדרו. כמה כואב ומתפלץ הלב מזה. מה נורא הקיטרוג שיש מזה על כלל ישראל. ציבור שלם, קהל, מדינה, והכל עברי, ישראל, וצוהלים על משבתנו. כמה עוד חסר פה שיבואו אלינו לתלוש ולגוזז הזקן והפיאות.

המצב בעולם הוא שמחפשים ללמוד דברים שונים ממדינות אחרות ומשאר אנשים שפלים, וכמאמר הכתוב 'אתי עזבו מקור מים חיים לחצב להם בארות בארת נשברים', החוקים של הגוים הם טובים, ולא חוקי התורה, עד שנעשה לבזיון לעשות על פי התורה, אומרים שכאן היא 'מדינת חוק ולא מדינת הלכה', זה נעשה ביטוי של בזיון, ההלכה אינה טובה להם, ומבט זה נכנס ומשפיע גם אצלנו.

(ספר מחשבת מוסר עמוד שלח:)

מרן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצוק"ל

הפתרון – חוקי התורה

מתלבטים איזה משטר יש לקבוע בציון ואיזה דרך יבור לו הישוב שעל ידה ישמש דוגמא ומופת לרבים, התשובה היא הדרך המהפכנית דרך התורה, חוקי התורה נותנים ג"כ פתרון למשטר כלכלי יעיל, ומשמשים תריס נגד הניצול, וההוכחה הטובה ביותר לכך - שמיטה.

(ספר הרב מפוניבז' ח"ג עמ' קמ"ז)

בשנת תש"ט התקיימות בא"י הבחירות לכנסת הראשונה.

המפלגות והתנועות הדתיות הופיעו אז ברשימה משותפת "חזית דתית משותפת", בשעתו תמך הרב זצוק"ל לאור הנסיבות דאז בצירוף הנדיר הזה של כל חלקי הציבור הדתי, מתוך תקווה ותפילה שחלק גדול ומכריע של העם היושב בציון יבחר באותה הרשימה האמורה לייצג את המסורת והמורשה היהודית מכל הדורות, הוא קיווה בסתר ליבו שבאופן זה תיווצר אפשרות נוחה להשפיע במישרין על הצביון היהודי של המדינה החדשה, ואולי אפילו להשתית יסודותיה על חוקי התורה. בהופעותיו בעצרות וכינוסי עם שקדמו לבחירות... מה יפה תהיה ארצנו, הכריז, אם תשלוט בה רוח תורה אמיתית מה נהדרות תהיינה שבתותינו אם תשמרנה כהלכה מה טהור יהיה שולחננו אם יהיה כולו כשר ומה טובים יהיו חוקינו אם יתבססו על חוקי התורה.

(שם עמ' קנ"ה)

מרן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצוק"ל

מרח הגאון רבי יחזקאל סרנא זצוק"ל

מאמר שפרסם רבינו בעיתונות החרדית

מה הוא מצב החוקים בארצנו הקדושה, ביחס לשמירת התורה והמצוות, הלא יודעים אנו כמה ארוך הוא המאבק, גם על יסודות התורה וערכיה, שכל המחללם אובד את זכותו להיות מוכתר בכתר ישראל, והוא המחלל שבת בפרהסייה, ואף שחלול שבת גם בצנעה הוא מהעברות החמורות ביותר, בכל זאת גם הנאבקים אינם מעיזים כלל לדרוש שבארצנו הקדושה לא יחללו שבת בכלל, ובדין הוא לדרוש מהם כן, לא אך בשביל עוונם, אלא בשביל סכנת הציבור, שהרי מקושש אחד שהיה במדבר ובמלאכה אחת בשבת אחת... גרם לעכב את הגאולה... ואם כן המחלל שבת גם בצנעה לא רק לנפשו הוא עושה רעה, אלא הוא עוכר ישראל, ומונע מהם טובה מרובה,

וודאי שעל הצבור למחות גם ביד היחיד שלא יחלל את השבת, ואף על פי כן אין מי שיעיז לטעון ולמחות נגד זה, וכל המאבק הוא רק על חילול שבת בפרהסייה, ובנדון זה בתחילת יסוד המדינה נעשה עול זועק לשמים, כי הנהיגו מנהג של "סטטוס קוו"

ובעיר ואם בישראל, על עשרות אלפים של שלומי אמוני ישראל, כיון שחללו בה את השבת בפרהסייה גם בתחבורה, בזמן שלטון הגויים נחתך דינה שתישאר כך גם במדינת ה"עצמאות" כי על כן יש סטטוס קוו בעולם, וכאילו ענין שבת הוא ענין פוליטי, שהוא ענין למשא ומתן של מפלגות, וההסכם המפלגתי קובע את העניינים, הלא בוששה וחרפה היא וכאב צורב את לב כל מי שמאמין בה' ודוגל בדגל ישראל...

שפחה תירש גבירתה, ממש, והעמידו את התורה בקרן זוית של ארון הקודש, ובמקומה לקבוע בישראל חקקי און של ערכאות, וחכמי "משפט" ישבו על מדוכה זו ימים ושנים, עד שהספיק בידם לעשות דייסה של "משפטים" מכל הגויים שבעולם, לרבות מדינות בני תרבות כ"מצרים" והוטנטוטים אחרים, וכל זה יהיה לחוק בישראל, והתורה הקדושה החזירה לסיני...

במקום שיאמרו הגויים "רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה" וישתדלו לחקות אחרי חוקי ישראל, ובמקום לשבח את ישראל בחכמתו, יאמרו רק עם טיפש הגוי הזה שיש לו תורה כזו שכל העמים משתעשעים על התנ"ך ומפארים אותו, והוא עם ישראל בעל התנ"ך מלחך פנחא מתחת שלחנות של גויים...

ואכן החובה להגיד שאמנם לא נכון הדבר שכולנו מחשים ומקבלים את הדין, שהוא עקירת הדין ועלבון התורה בישראל, ומן היה למחות בכל תוקף עד כמה שידנו מגעת, על ההנהגה הגויית עם דייני ישראל הגדולים והכשרים, ולהרים קול צווחה, אוי לה לממשלה מעלבונה של תורה... ובקשתנו שטוחה אנא אחינו התנערו מאבק הגלות, קוממו את ראשכם, וחתרו לעלות אל ה"קוממיות" שנתברכו בה ישראל, ואל נא תהיו שפלים ונכנעים וכפופי קומה מלפני חכמת העמים, התקרבו נא לתורתנו הקדושה ורוחה הטהור והכביר, ואז נשמחה ונגילה יחד ונשירה לה' את השיר המרומם בזמרה ובריקוד, ברוך אלקינו שבראנו לכבודו, והבדילנו מן הטועים ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו, ואז יהי השם עימנו.

(הופיע בעיתונות החרדית במאמר בשם "על העצמאות" מופיע גם בהשקפתנו עמ' נ"ו ונ"ז)

הגרי"מ פיינשטיין - חדב"נ מרן הגרי"ז.

"והנה שמענו שהם אומרים בתגובה למחאתינו: כאן זו מדינת חוק ולא מדינת הלכה, עפרא לפומייהו, האמת שלדין החוק הוא תורה שבכתב ושבע"פ, המדינה בא"י כמדינת חוק צריכה לשמור על דיני תוה"ק"

"דגלנו", תשרי תשמ"ב עמ' ג'.

מרן הגרש"ז אויערבך זצוק"ל

(נמסר למערכת מאת מרן הגאון רבי זלמן נחמיה גולדברג זצ"ל)

בראיון לזכרו לרגל עשרים שנה לפטירתו שנערך עם חתנו הגר"ז גולדברג בעיתון משפחה אדר תשע"ה, נשאל הגר"ז לגבי חיבתו של הרב הראשי הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג לגרש"ז, ובתשובתו סיפר כי הדבר נבע מתוך הערכה הרבה לה זכה, על תרומתו הרבה לברר וללבן את הסוגיות הנצרכות לניהול המדינה שבדרך, על פי חוקי התורה, הרב הרצוג ניהל מערכת מכתבים משולשת עם הגרש"ז ועם מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל בה דנו בהלכות ניהול מדינה על פי תורה.

כמו כן ייסד הרב הרצוג וועדה לחוקה על פי תורה למדינת ישראל, ובמסגרת זו אף נעשה מאמץ מיוחד להכנת המדינה שבדרך להתנהל על פי ההלכה בשבת וביום טוב. נערכו 106 מפגשים בין תלמידי החכמים! בין החברים בוועדה היו מרנן ורבנן הגר"ש אלישיב, הגרש"ז אויערבך, הגרא"ז גרבוז, הגרא"י וולדנברג, הגאון הרב עזרא עמיה, והגאון הרב עובדיה הדאיה.

מערכת המכתבים המיוחדת בין הרב הראשי הגרא"י הרצוג לגרש"ז אויערבך והגר"ש אלישיב, וכן הפרוטוקולים משיבות הוועדה שהכינה איך תתנהל המדינה שבדרך, נמצאים כיום בארכיונו של הרב אהרן גולדברג שליט"א נכדו משמשו של הגרש"ז אויערבך זצ"ל.

תלמידו הגר"א נבנצאל שליט"א.

הנני מאשר בזאת כי עברתי בס"ד על הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה, מאת הר"ר נפתלי צבי יודא בר אילן שליט"א, ומצאתי רב הכמות והאיכות, בנוי על דברי חז"ל וראשונים ואחרונים, ורבות למדתי ממנו. ולואי ועם ישראל ילמד ממנו לסדר אורחותיו על פי תורת משה, וכחזון הנביאים, וכהוראת החכמים.

(הסכמה לספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה)

מרן הראשון לציון הגאון הגדול רבי עובדיה יוסף זצוק"ל

אנחנו יכולים להפעיל את מדינת התורה

רבים הם המפקפקים ביכולתה של מדינת הלכה להפעיל שירותים בשבת. ביקשנו התייחסותו של הרב הראשי [הגר"ע] לסוגיא זו. מסתבר שאין כל סיבה מדוע לא ניתן יהיה להפעיל שירותים כאלה בשבת. דא עקא שאין התענינות מספקת בציבור בשאלה זו מכיון שרבים אומרים נואש ומבטלים סיכוי אפשרות זו מלכתחילה.

עובדה היא - קובע הרב יוסף - כי בימי הבית השני היה לעם היהודי שלטון אוטונומי ובכל דור ודור נעשו פעולות בשבת ברוח התורה, ואין ספק כי ניתן היה למצוא את הפתרונות המבוקשים לו היה קיים הרצון לכך.

(מתוך ראיון שהעניק מרן לאחר בחירתו לראשל"צ. הודפס בקובץ "הליכות" 57).

מרחן המשגיה הגה"צ רבי שלמה זולבה זצוק"ל מתוך ספרו "בין שעות לעשור" – מאמר "התקופה"

אין יהדות התורה נרתעת מהאפשרות לנהל מדינה מודרנית על פי התורה וההלכה! ישנן כבר רשויות מוניציפאליות המתנהלות על פי ההלכה, בתי חולים חרדיים, קיבוצים המדקדקים גם במצות התלויות בארץ, תעשייה בבעלות שומרי מצות, ישנם מדענים בעלי שם שומרי תורה ומצות, ואחרון אחרון חביב: ישנם פוסקי הלכות מוסמכים ומוסכמים מכל הציבור החרדי, כמו החזון איש וזלה"ה, שיכולים להתמודד עם כל הבעיות המודרניות.

גם יהדות התורה יודעת כי מדינה צריכה צבא, כלי תקשורת בין לאומיים, נציגי חוץ, וכל שאר השירותים. אין לנו שום ספקות שכל אלה יכולים להתנהל ע"פ ההלכה.

ולא זו בלבד, הנני משוכנע, כי אם תלמידי חכמים היו ממונים על מדיניות החוץ, היו מצליחים הרבה יותר מהממונים עליה עכשיו, ובפרט ביחס לשכנינו הערביים. אין ספק שהערבים מתיחסים בחשדנות לפוליטיקאים בעלי מנטליות הזרה להם לחלוטין. אנשים דתיים היו הרבה יותר בקלות מוצאים שפה משותפת עמהם. אבל גם עמי אירופה היו רואים בנציג דפלומטי שלנו השומר מצות, את הנציג הטבעי של עם ישראל. סוף סוף עד היום הזה משמש התנ"ך ההוכחה העיקרית לזכותנו על עם ישראל, ואך טבעי הוא ששומר התנ"ך הלכה למעשה יהיה דובר של מדינת ישראל!

למשל: אחרי קום המדינה היה הכרח לשלוח שגריר לאנגליה שבכחו יהיה לשפר את היחסים המעורערים שלנו עם אנגליה אחרי כל הסכסוכים הכאובים עמה בזמן המנדט. ואכן השגריר הראשון של המדינה באנגליה היה תלמיד חכם גדול, יהודי חרדי: העו"ד

עליאש, והוא הצליח באמת במשימה הקשה והביא לידי כינון יחסים תקינים.

אנו גאים אפוא, בחוקת התורה ובהלכה, ואין לנו שום ספק שנוכל לבנות על יסוד ההלכה מדינה מודרנית ומסודרת להפליא על מה נסבים הויכוחים הבלתי פוסקים בין המחנה הדתי והחילוני במדינה? הויכוח בעיקרו אינו על ההלכה, אלא על קבלת ההלכה כחוקת המדינה: הציבור החילוני אינו מוכן לקבל תחיקה שהיא מיסודה "דתית" - הסיסמא ידועה: "המדינה אינה מדינת הלכה אלא מדינת חוק" - חוק חילוני. אם בכל זאת שולטת ההלכה במדינה בשטחים מסוימים (כגון במשפט האישי) בגלל ההכרח של דו קיום שתי המחנות במדינה - זה מתפרש אצל קנאי החילוניות כ"כפיה דתית".

מאידך, לא ראה המחנה הדתי כל אפשרות למנוע את עצמו ממאבק פוליטי, זאת אומרת להופיע כמפלגות פוליטיות בכנסת ובעיריות ולהשיג בדרך זו את אשר ניתן להשיג. זה גורם להשפלה כמעט בלתי נסבלת של תורתנו הקדושה. ברוך השם שהפוליטיזציה לא חדרה לתוך הישיבות.

הרב שמחה עלברג זצוק"ל יו"ר אגודת הרבנים, בנאומו בכנסיה הגדולה הרביעית. הקמתה של מדינת ישראל העמידה את היהדות החרדית לפני תפקידים חדשים. תפקידים כה חשובים שבמקרה שהיא לא תוכל למלא אותם יעמוד המשך קיומה בסכנה. על יהדות התורה ליצור מדינה בדרך. בה בשעה שליהדות החילונית החושבת את עצמה כבעלה העיקרי של מדינת ישראל אין היום יותר צורך במלוכה בדרך מוטלת על היהדות החרדית החובה להקים כזו. תפקידה של 'המלוכה בדרך' יהיה לשמש אמצעי וכלי עזר להפיכת מדינת ישראל למדינה של מלכות שמים.

('הפרדס' שנה כ"ט (תשט"ו) חוברת ב' עמוד 26)

מֶרֶן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַגֵּר "א" בַּקְּשֵׁי-דוֹרוֹן זְצוּק"ל 'הַנְּאֻמָּת לַתּוֹרָה קוֹדֶמֶת'

"מִן הַצַּד הַפְּרָקְטִי מַעֲשֵׂי, כַּשֶּׁהוֹרֵאת הַתּוֹרָה נוֹגֶדֶת אֶת עֲקֻרוֹנוֹת הַדְּמוֹקְרַטְיָה, צַדֵּק כְּבוֹדוֹ שֶׁהַגֵּדִיר אֶת הַשְּׂאֵלָה כַּשֶּׁהוֹרֵאת קְרִיטִית, מִשׁוֹם שֵׁישׁ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמְּאֻמְצִים, שֶׁעֲקֻרוֹנוֹת הַדְּמוֹקְרַטְיָה וְהוֹרֵאוֹתֶיהָ, לֹא יִסְתְּרוּ אֶת הוֹרֵאוֹת הַתּוֹרָה. מֶרְקָם הַיַּחֲסִים הָעֵדִין בֵּין כָּל חֻלְקֵי הָעַם בַּמְּדִינָה, הַמְּבוֹסָס עַל עֲרֻכֵי הַדְּמוֹקְרַטְיָה, חָשׁוֹב בִּיּוֹתֵר לְשִׁלּוּמָה וּלְשִׁלְמוֹתֶיהָ שֶׁל הַמְּדִינָה וְשֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, וְכָל קֶרַע אִו סֶדֶק בְּאַחֲדוֹת זֶו, אַחֲרִיתוֹ מִי יִשׁוֹרְנוּ.

"אוֹלָם בַּד בְּבַד יֵשׁ לְזִכּוֹר שֶׁכָּל כּוֹחָה שֶׁל הַמְּדִינָה הוּא בְּכַךְ שֶׁהִיא מְדִינַת הַיְּהוּדִים וּמְקוֹר אַחֲדוֹתֵנוּ כְּעַם אֶחָד עִיקְרוֹ בַּתּוֹרָה וּבַהֲלָכָה, וְעַל כֵּן בְּרוּר שֶׁהַנְּאֻמָּת לַתּוֹרָה קוֹדֶמֶת לְנְאֻמָּת לְאַחֲדוֹת הָעַם, וְלֹא תֵּהֵא כֶּהֱנַת כְּפוֹנְדִיקִית... תּוֹרַת יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב וְתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פִּה לְדוֹרוֹתֶיהָ עַד יְמֵינוּ הִיא הַמְּחִיבֶת וְעַל פִּיה אֲנִי חַיִּים וְנַחֲיָה בְּעִז"ה".."

(בְּנִין אֲבֹ ו' עַמ' עַר"ב)

הַגֵּר"ז סוֹרוֹצְקִין זְצוּק"ל

כָּל יְהוּדִים חֲרָדִים צְרִיכִים לְהִתְאַחֵד לְלַחֹם לְהַתְּחַזְּקוֹת (ב) מְדִינַת יִשְׂרָאֵל, וְלִדְאוֹג אֲשֶׁר מְדִינַת יִשְׂרָאֵל יִתְּנֶהָ בְּרוּחַ יִשְׂרָאֵל סְבֵא, וּמְלֻכוֹת יִשְׂרָאֵל יִתְּנֶהָ עַפ"י חוֹקֵי הַתּוֹרָה.

(הַפְּרָדֶס שְׁנָה כ"ג (תש"ט) חוֹבֵרֶת א' עֶמּוּד 10)

שלוחי דרבנן

הרב יצחק מאיר לזין

הרב יצחק מאיר לזין זצ"ל בנאומו בפתחת הכנסיה הגדולה הרביעית.

אנו מצהירים ברורות, שאנו לוחמים בעד שלטון התורה בעם ובמדינה, נחזור על כך השכם והערב עד שכולם יבינו אותנו.

(הנאום המלא הובא בירחון 'הפרדס'

שנה כ"ט (תשט"ו) חוברת א' קטע זה נמצא בעמוד 42)

רוצה אני להביע את נקודת השקפתה של היהדות הנאמנה. אני

יודע, שדברי לא יתקבלו ברגע זה על רוב חברי הבית הזה (אף כי אין כל ספק אצלי, שבסופו של דבר מוכרח המצב הזה להשתנות ועם ישראל ישוב למקור מחצבתו)...

היהדות הדתית לא זו בלבד שאינה מתנגדת לעצם רעיון החוקה, אלא היא גם שואפת לכך, אך היא דורשת שהחוקה של מדינת ישראל תהיה חוקת ישראל, חוקה משלנו ולא משל אחרים. לדאבונו יודעים אנו, שבהרכב הנוכחי של חברי הבית הזה אין סיכויים לכך, שהחוקה שתתקבל תשקף את מהותו האמיתית והמקורית של העם היהודי. משום כך, הואיל ולא איכשר דרא, הרי עוד יבוא היום, והוא יבוא בלי שום ספק, שהעם היושב בציון כולו ישוב לאלקיו מוטב שלא תתקבל שום חוקה מאשר חוקה מבוססת על יסודות הזרים לרוח הישראלית. כאן תרשו לי לבאר את השקפתנו, מהי חוקה שלנו ומהי חוקה זרה לנו..

השאלה הראשונה המתעוררת ברגע שניגשים לדון על חוקה, היא: מה אנחנו? מהו בעצם עם ישראל? בשאלה זו קיימות שתי השקפות. אחת אומרת: "ככל הגויים בית ישראל", כלומר, קיימים עמים שונים בעולם, ואנו אחד מהם, כמוהם לא פחות ולא יותר. וההשקפה השנייה אומרת: אנו עם מיוחד, עם סגולה, עם הי. ובהבדל שבין שתי הגישות הללו נעוצה כל הבעיה... והנה. כאן באים יהודים וטוענים: "הבה נהיה ככל הגויים!" וכאן מותר לשאול: האם לשם כך כדאי היה כל הסבל, כל המלחמה הזאת, כל הקרבנות, רק כדי שתהיה לנו מדינה קטנה בין כל הגויים? הן ידוע בכמה קשיים נתקלנו ואנו עדיין נתקלים במאמצינו לשמור על עצמאות המדינה... אני שואל הבאמת כדאי כל הסבל הזה שבו נתנסינו ועוד נתנסה, אך ורק כדי שתהא לנו מדינה קטנטונת, שלא תהיה נבדלת במאומה משאר מדינות העולם? רק כדי שנוכל לתרגם לעברית את התרבות של עמים אחרים? לא רבותי, לשם כך בלבד אין זה כדאי! ...על כל פנים השאלה בעינה עומדת: לשם מה אנו כה מתעקשים להיאחז במדינה קטנה זו, בארץ זו הדלה בקרקע פוריה, שאוצרות הטבע שלה עדיין לא נחשפו, והמוקפת מכל הצדדים אוכלוסיה עויינת? התשובה היא: בתור עם, ודוקא בארץ הזאת, יש לנו אידיאל.

מהו האידיאל הזה? עלינו להבהיר זאת קודם כל לעצמנו אך לא רק לעצמנו בלבד. אמנם

נכון שחלק גדול מן העולם שונא אותנו, אך קיים חלק מאומות העולם, העייף מן המלחמות הבלתי פוסקות... והם יראים ומפחדים ממלחמת האבדון הממשמשת ובאה על העולם, והם מגששים ומחפשים את הדרך להצלת האנושיות. והנה קם לעיניהם עם עתיק יומין, שבאורח פלאנשאר קיים אחרי אלפיים שנות גלות, בעוד שאלה שרדפו אותו ירדו זה מכבר מעל במת העולם, והוא הקים לפתע את מדינתו. טובי אומות העולם מעוניינים לראות, כיצד עם זה מארגן את חייו במדינתו... ביחוד בני עמנו המפוזרים בין העמים מביטים בשבע עינים על כל המתרחש בארץ הזאת. הם באים לכאן ומקבלים בהתעניינות מיוחדת כל ידיעה וכל הד מכתאן, וחושבים: הנה כמה מדינת ישראל לתחיה לאחר אלפיים שני' הבה נראה ונלמד מהי מקוריותו של העם הזה. וההתעניינות הזו פגה בהרבה, כי נתאכזבו בראותם שהחיים במדינת ישראל אינם נבדלים בשום דבר מן החיים באומות אחרות. אמנם מתגלה כאן חזיון מופלא של קיבוץ גלויות, אך הרגילו את העם לראות כל דבר בדרך הטבע. וכך הולך ומתגשם לנגד עינינו תהליך פלא זה של קיבוץ גלויות, שנביאי ישראל חזו אותו בעיני רוחם, ובלי שאנו נודה, כי נס הוא. וכך רואים אצלנו את בנין הארץ, את החקלאות המתפתחת, את התעשייה, את הצבא וכי.

...שואלים אפוא: מהי מהותו המיוחדת של עם ישראל, במה הוא שונה ומיוחד מכל שאר העמים? .. תרשו לי כאן, חברי בכנסת הראשונה, שאביע את השקפתנו אנו על מהותו של עם ישראל. ובכן נפתח את התנ"ך לא רק למען השפה גרידא, אלא נלמד יחד גם הנאמר בה... ולכן, אם ניגשים ליצור חוקה לישראל אין עצה ודרך אחרת אלא חזרה לעצמנו, "שובה ישראל עד ה' אלקיך". אנו מוכרחים למצוא את עצמנו. עלינו להשליך מעצמנו את כל ירושות הגויים ולחזור למקורותינו. צדק סוציאלי כן, אך על פי התורה, חזון הנביאים כן, אך כפי שהנביאים עצמם הבינו זאת, על פי ציווי התורה. מדברים כאן על חזון הנביאים, אך יש לזכור שכל הנביאים בלי יוצא מן הכלל מדגישים, שעם ישראל יוכל לשמור על קיומו רק אם ישמור על תורת ד', והכוונה היא קיום המצוות בפועל... שאיפתה של היהדות הדתית היא, שרק חוקי התורה יהיו הקובעים בכל שטחי החיים של המדינה. אך יודעים אנו, שבהרכב הנוכחי של הישוב לא בא עדיין הזמן הזה...

אצלי דוקא אין שום ספק, שסוף כל סוף נשליך מאתנו את הגלות, אמנם נתקיים בנו "ויתערבו בגויים וילמדו ממעשיהם" אך יבוא גם הנס הגדול הזה שנשליך מעלינו את כל הגלויות ואת כל העבודות הזרות שכבר נשברו, וכדוגמת אבינו הראשון שעמד יחידי לעומת העולם כולו והכריז, שיש ה' בעולם, כן נשוב אנחנו כולנו למקור מחצבתנו, וכשם שמדינתנו נקראת בשם ישראל, כך נדע גם אנו לומר: שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, אין עוד מלבדו. מתוך דברי יחזקאל ל"ו ברור, שקודם יתרחש התהליך של קיבוץ גלויות ורק אחר כך יחזור העם בתשובה. אנו מקווים ומצפים לרגע, בו יכריז העם כולו היושב בציון: "אלכה ואשובה אל אישי הראשון".

(ג' אדר תש"י, מתוך נאומו בכנסת על חוקה לישראל)

הרב ישראל שפיגל

בספרו 'הארץ אזכור' עמוד רעד:

ליהודים ההולכים בדרך התורה מובן וברור למה האנשים בעלי התפיסה המנוכרת של 'מדינת חוק ולא מדינת הלכה' אינם מסוגלים להצליח.

בספר 'בדרך המלך' עמוד 299:

יהדות התורה לא הכירה דה יורה במדינה כזו שעצם אופיה החילוני הוא חילול שם שמים הגדול ביותר. מדינה שנושאת את השם 'ישראל' והיא מפגינה בראש כל חוצות את מצעה המוצהר: 'לא מדינת הלכה, אלא מדינת חוק', כאשר החוק הוא חילוני, אנטיטיזה ברורה לחוק התורה - זהו חילול ה' הגדול ביותר.

הרב יעקב רוזנהיים

בספרו של הרב מנחם פרוש 'שרשרת הדורות בתקופות סוערות' כרך ד' בעמוד 324 מביא מו"מ שהתנהל בשנת תש"י מעל דפי העתונים החרדיים דאז, בין ר' יעקב רוזנהיים נשיא אגודת ישראל לבין הסופר ר' משה שנפלד.

ר' יעקב רוזנהיים נשיא אגודת ישראל, פרסם גילוי דעת בעיתון 'המבשר', ובו מביע הוא ראשית את צערו על כך שמייסדי המדינה היהודית לא התכוונו לייסד את מדינת התורה לשם הגשמתה המלאה של חק התורה האלקי על אדמת הקודש, וקובע שאגודת ישראל ומנהיגיה הרוחניים אחראים בראש ובראשונה עבור ההכרעה, אם יצליחו להכניע את העומדים בראש המדינה תחת מרות החוק האלוקי, ועי"ז יתגלה לעין כל שמדינת ישראל מהוה צעד לקראת הגאולה; או ח"ו להיפך, והיא מהוה ח"ו צעד אל החורבן השלישי. בהמשך מבהיר ר' יעקב שזו הסיבה שהחליטו מנהיגיה הרוחניים של אגודת ישראל להשתתף בממשלת ישראל, כדי לקרב את המדינה לתורה ולמצוות. אח"כ סקר את השיגיה של החזית הדתית בהשתתפות אגודת ישראל, החופפים פחות או יותר למסמך הסטטוס קוו, ואשר אותם הוא רואה כהשיגים חלקיים מתוך המטרה הכללית הנ"ל.

ור' משה שנפלד מסיק שיעודנו כיום הוא הקמת מדינת התורה בתוך המדינה הציונית, ובנפשנו הוא שלא נכשל בו.

הרב מאיר דוד לוינשטיין

הנה מה שאמר ר' מאיר דוד לוינשטיין לפני שהוא חתם על מגילת העצמאות בשם אגודת ישראל:

"תוכנה וצורתה החילונית של הכרזה זו, המשמשת מגילת יסוד למדינת ישראל, פגעה קשה ברגשותיי וברגשות היהדות החרדית מהטעמים הבאים... היא נמנעת מלציין ולהזכיר בהגדרת אופיו של משטר מדינת ישראל שיהיה מבוסס על חוקי תורתנו הקדושה, הכתובה והמסורה, ויש אף להגשים את מצוותיה ומשפטיה בכל שטחי החיים במדינת ישראל. ולאחרונה, היא נמנעת מלהזכיר את שם השם, להודות לאלוקי ישראל על שהגיעו לכך, על הנסים הגלויים שעניינו חזו בימים האחרונים ולהביע את אמונתנו שאין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים."

(פרוטוקול הישיבה הראשונה של מועצת-המדינה הזמנית)

וראה בפרק "האם מאמינים לנו" את דבריו היסודיים של הרב לוינשטיין הנלמדים בבתי הספר בישראל.

הרב שלמה לורנץ

מאמר לרגל עשור למדינת ישראל.

"באם ראש ממשלת ישראל מכריז מעל במת הכנסת שמדינת ישראל היא מדינת החוק ולא מדינת ההלכה... הרי שפחד ורעדה, צער ורוגז, חשבון הנפש ודריכות לפעולות, הם הם המסקנא ההגיונית והרגשית בפרוש העשור ולא שמחה וחינה.

(דגלנו אייר תשי"ח)

הרב מנחם פרוש

אני שואל: למה להסתתר? למה להתבייש, חלילה, שאנו עם המבוסס על יסודות התורה? נזכור ואל נשכח: המסמך היחיד שיש לנו אשר מקנה לנו הזכות, העוז, לדרוש ולומר כי כאן, כאן ארצנו, מולדתנו זוהי תורתנו. כן, כן, רק תורתנו עתיקת היומין מקיימת אותו עוז שבו אנו מציגים את דרישתנו לגבי זכותנו בארצנו. על סמך מה אנו דורשים זאת? על סמך תורתנו העתיקה. נשמור על חוקת התורה בחיינו אנו. אם אנו מבקשים מעמים אחרים ואנו מבקשים זאת ועומדים על כך להתחשב בתורה עתיקת יומין למה לא נדרוש זאת מעצמנו אי לזאת אני מציע כי נתנהג כעם הגאה במורשתו.

(ישיבת הכנסת כ"ד שבט תש"מ.)

תכנית לחוקה במדינה היהודית

מאת: הרב ד"ר יצחק ברזיער

עקרונות

1. התורה היא משפטו של העם הישראלי.
2. אם תהיה אותונומיה לציבור הישראלי, תחול מאליה גם למעשה על ציבור זה התורה כתור המשפט הקיים של העם הישראלי, בתוך גבולות הנקבעים רק על פי התורה עצמה.
3. תוקף התורה בתור משפט העם הישראלי הוא בלתי תלוי בהסכמת בני העם הישראלי וציבורי ישראל.
4. תוקף התורה בתור משפט העם הישראלי חל על כל גילויי החיים שבצבור הישראלי.
5. לפיכך צריך הציבור העברי בא"י, במידה שניתנת לו אוטונומיה, ואצ"ל אם יקבל צורה מדינית, לסור למשמעת התורה כמשפט הקיים של העם הישראלי, בכל מעשיו, הן בחקיקה, הן בכלכלה המשפט, הן בכל שטח המשטר.
6. מחובת כל היהודים בארץ ישראל, במידה שמודים הם בעקרונות מ-1 עד 5, ללחום בחזית מאוחדת וקבועה לתורה כמשפט המחייב את העם הישראלי.
7. כדי שענינה של מלחמה זו לא תהיה רק מליצה בלבד, נחוץ לעבד ללא איחור הצעת תקנון, שיכיל לכה"פ:
  - א. את סידורי הארגון של הציבור היהודי לפי משפט התורה ורוחה.
  - ב. את נושא הכוח - המחוקק וגבולות סמכותו.
  - ג. עקרוני סדור כלכלה המשפט.
  - ד. עקרוני משפט הזרים.
  - ה. עקרוני שמירת השבת בכל חיי הציבור.
8. יש לעבד הצעות מפורטות לכל שטח המשפט הציבורי והפרטי על יסוד משפט התורה.
9. מעשי הציבור העברי שיש בהם משום הפרת משמעת התורה הם בלתי חוקיים. החזית המאוחדת של החרדים /אינה רשאית להשלים עם אי חוקיות כזו, אולם מאידך היא אינה רשאית לוותר על חלקה ומקומה בציבור העברי האוטונומי, אם אוטונומיה זו יש לה כוח כפיה, אדרבא, מחובתה הוא ללחום בלי הרף להגשמת משמעת התורה במלואה בתוך הציבור העברי.
10. אין לדרוש אפוא הפרדה בין מדינה ודת בציבור העברי בארץ ישראל אלא אם כן יתברר, כי באין הפרדה בין מדינה ודת לא תהיה לחרדים האפשרות לפתח חיי צבור חרדיים אפילו בינם לבין עצמם.
11. מלחמת החזית המאוחדת החרדית לחוקיות הציבור העברי בא"י היא מלחמה לזמן מרובה. זוהי מלחמת-תרבות, שצריכה להיעשות לא בזרוע כי אם באמצעי תעמולה נפשית.

שנים אוחזין בטלית

שנים אוחזין בטלית, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי, יחלוקו. לעומת זאת, אם זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי, זה נוטל שלושה רבעים וזה נוטל רק רבע.

במקרה הראשון, ברור שאחד הטוענים משקר, לא יתכן שהטלית אכן כולה שייכת לשניהם. למרות זאת, שני הטוענים מקבלים כל אחד חצי מהטלית, גם הרמאי שבהם! לעומת זאת, במקרה השני, למרות שיתכן בהחלט שהטוען לחצי הוא דובר האמת, ודוקא השני הוא השקרן - הרי שזה שתפס מועט מפסיד. זאת, מכיון שבכל מקרה של מחלוקת ופשרה, הפשרה תהיה בתוך שטח המחלוקת.

בשנים שלפני קום המדינה, טענו ראשי בני ישראל שומרי המצוות 'כולה שלי'. הם דרשו כי תהיה כאן 'מדינת התורה', כל הענינים שבין אדם לחברו ידונו בפני דיינים כשרים ע"פ דיני התורה, שהמרחב הציבורי יהיה כפוף אף הוא לתורה, לא יחללו בו שבת, ולא ימכרו שם טרפות.

לעומת זאת, אף החפשים טענו 'כולה שלי'. רצו הם מדינה שתתנהל לחלוטין באופן מקולקל ומנותק ממורשתנו. ולא זו בלבד, אלא רצו אף להעביר החרדים מדתם.

ואכן נתקיים בשתי קבוצות אלו 'יחלוקו'.

כך נולד ה'סטטוס-קוו'. החילונים הבינו, שאנו נלחם עד טיפת דמנו האחרונה נגד הרצון להקים כאן מדינה שכל כולה כפירה, נגד הכוונה להעבירנו מדתנו ולחטוף את ילדינו למוסדותיהם הכפרניים. ולעומת זאת אף רבותינו הבינו, כי לא יצליחו לגרוף את כל הקופה, ולכן הסכימו להתפשר. עניני אבן-העזר נמסרו באופן מוחלט לבית הדין הרבני, הובטח כי המרחב הציבורי יישאר בעל צביון יהודי כלשהו, ולעומת זאת החוקים האזרחיים נשארו במתכונת גויית.

בשנים האחרונות, חלק משומרי המצוות הרגישו, כי באו אל המנוחה ואל הנחלה, והחלו לטעון 'חציה שלי', אין אנו חפצים במדינת הלכה - אמרו - רק תנו לנו לשמור על אורח חיים יהודי לעצמנו. לעומת זאת, החילונים נשארו בעמדתם, והמשיכו לטעון בתוקף 'כולה שלי'. ואכן, אם בתחילה הקו הדמיוני של הסטטוס-קוו הונח במרחק שווה בין היראים לאובדים, הרי שככל שאנו נסוגים אחור וטוענים על פחות אחוזים מהמדינה וצביונה, הרי שקו זה הולך ומוזז עוד ועוד לקראתנו בצעדים מאיימים, עד שדי ברור, שביום שבו נפסיק להילחם כליל על צביונה הכללי של המדינה - באותו יום יקום הרוב החילוני וידרוש מאתנו להפסיק אף את אורח החיים הדתי האישי שלנו, ואנו נצטרך להתחיל להתפשר גם על אורחות חיינו האישיים.

האם מאמינים לנו שאנחנו לא רוצים מדינה יהודית?

נהוג לומר, כי איננו רוצים שהמדינה תתנהג על פי חוקי התורה, והסיבה לזה היא שלא להלחיץ את החילונים (למרות שבאמת גם להם יהיה הרבה יותר טוב במדינה שתתנהג על פי חוקים ומשפטים צדיקים)

אך יש לבחון האם אכן זה נכון, האם החילונים אכן יאמינו לנו שאיננו רוצים שמדינת ישראל תהיה מדינה יהודית, או שחס וחלילה רק החרדים הם אלו שיאמינו, אבל החילונים יחשבו כי אנו מרמים אותם, ואומרים אחד בפה ואחד בלב? הבה ונחשוב:

1. כאשר הנציגים שלנו אומרים דבר אחד, ואילו הנציגים שלהם אומרים את ההפך - למי אנחנו נאמין? באותו אופן, כאשר נציגנו אומרים כי איננו רוצים מדינה על פי תורה, אך נציגיהם שלהם אומרים הפוך, שדווקא אנחנו כן רוצים את מדינת התורה, למי יאמינו? תחשוב, למי אתה היית מאמין.

2. כאשר יהודי שהוא עדיין חילוני מנסה להבין את עמדתו של החרדי ביחס למדינה, המושכל הפשוט שלו הוא, שחרדי רוצה מדינה חרדית. ואילו את ההסבר שאנחנו רוצים מדינה חרדית, אבל רק אחרי שהמשיח יגיע, מאד קשה לו להבין. האם אפשר לשכנע אדם לוותר על ההיגיון שלו שאומר ש"חרדי רוצה מדינה חרדית" ?

3. בא נראה מה לומד כל ילד במערכת החינוך הממלכתית של מדינת ישראל לגבי רצונם של החרדים במדינה על פי חוקי התורה, ואחר כך נוכל לבדוק האם אפשר לשכנע אותנו שזו טעות.

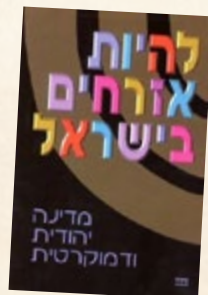
התשובה היא, שבספרי החינוך הרשמיים של המדינה, בהם לומדים כל בן ובת בחינוך הממלכתי של מדינת ישראל, מלמדים את הילדים שהחרדים רוצים מדינת הלכה. כעת נביא כמה ציטוטים מתוך הספרים ללימוד אזרחות.

שם הספר: להיות אזרחים בישראל: מדינה יהודית דמוקרטית
הוצאה: משרד החינוך. האגף לתכנון ופיתוח תוכניות.

מחבר/ים: חנה אדן, ורדה אשכנזי ובלהה אלפרסון.

היהדות החרדית מתנגדת לכל חוקה מעשי ידי אדם ורואה בתורת ישראל את החוקה היחידה המחייבת את העם היהודי.

תורת ישראל איננה דת במובן המקובל אצל העמים; אין היא קובעת יחסי האדם למקום בלבד, אלא היא מסדירה כל ענייני אדם באשר הוא אדם, על ענייני העם באשר הוא עם וכל ענייני המדינה באשר היא מדינה... תורה זו היא תורת ישראל, אין זולתה. היא התכנית הגדולה לישראל, שתוכננה על-ידי אלקים חיים ומלך עולם. לכן, כל חוקה שהיא יציר כפיו של אדם, אין מקומה בישראל. אם היא

האם מאמינים לנו שאנחנו לא רוצים מדינה יהודית?

סותרת את תורת ישראל, היא מתמרדת, ואם היא מזדהית עם תורת ישראל, היא מיותרת מעיקרי אמונת ישראל, כפי שניסחם רמב"ם, הוא להאמין באמונה שלמה, שזאת התורה לא תהיה מוחלפת". מדבריו של מאיר דוד לוונשטיין, אגודת ישראל, בדיון בכנסת ב- 7.2.1950 (עמודים 249-250)

שם הספר: דת חברה ומדינה בישראל
 שם ההוצאה: מטח: המרכז לטכנולוגיה חינוכית ישראל, משרד החינוך, התרבות והספורט.
 מחבר/ים: אורלי אלני.

"חזון מדינת התורה" היה ניסיון ראשון להתמודד עם המציאות של ריבונות יהודית בעידן המודרני. הוא עלה לראשונה עוד לפני קום המדינה, בשנת 1937, כשעל הפרק עמדה הצעה אנגלית להקים מדינה יהודית בחלק מארץ-ישראל. בתזכירים שנשלחו לוועדה שדנה בנושא, בא לידי ביטוי רצון מפורש שחוקי התורה

יוכרזו כחוקי המדינה. רצון זה היה משותף לציונים הדתיים ולחרדים כאחד. (37)

עם זאת, לא נמנע בן גוריון מלמתוח ביקורת על התופעה של מפלגות דתיות, ובתקופת הבחירות לכנסת השנייה אמר כי: "עצם קיומה של מפלגה דתית נושא בחובו, בידעים או בלא יודעים, רצון להשלת חוקי הדת והמוסדות הרבניים במדינה". (105)

הרב מנחם פרוש (אגו")

עצם העובדה שעם התורה, עם המשפט והצדק... ימשיך גם אחרי הקמת מדינת ישראל... לשאוב צדק ומשפט... מהחוקים העותמאניים ומהחוקים המקובלים והנהגים באנגליה... לא יכול להיות עלבון יותר גדול לעמנו... אין לך בזיון יותר גדול לעם מאשר התכחשות לתורתו ולחוקותיו... מדוע מתביישים בתורתנו? (146)

והנה כאן מחקר על עמדות הציבור החרדי, שנעשה בשנת תשנ"ח.

מופיע בספר דת חברה ומדינה. עמוד: 3

עמדות בנוגע להפרדה בין דת למדינה על-פי מידת הדתיות (באחוזים)

כלל הציבור	חילוני	מסורתי	דתי	חרדי	
בעד הפרדה בין דת למדינה	71.8	42.9	20.6	10.0	
נגד הפרדה בין דת למדינה	25.6	50.6	72.0	80.0	
לא יודע	2.6	6.5	7.4	10.0	
סה"כ	100%	100%	100%	100%	

הנתונים על-פי: יחסי דתיים-חילונים בישראל, השלכות חברתיות ומליטיות, מרכז תמו שטימץ למחקרי שלום, אוניברסיטת ת"א, טבלה 4, עמ' 71. (בעמודה המתייחסת ל"כלל הציבור" הכוונה לעמדות בשואים אלה ללא פילוח לפי זהות דתית.)

"ההכרה להתאחד יחד כל העומדים על בסיס התורה
בכדי להבטיח את שלטון התורה בחוקי המדינה"
מרן הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי

נחוצו מאד להלחם למען שמירת התורה והדת
במדינה ולתת תחוקה המיוסדת על פי ד"ת.
מרן הרמ"ק רבי אהרן מבעלא

"היאך היתה צריכה להראות מדינה יהודית -
מדינת 'חוק' או מדינת הלכה?
הלא רק 'דבר ה' - זו הלכה', בכוחו לשמור על העם!
אבל בלא 'הליכות עולם לו' נתונה כל המדינה בסכנה ח"ו ...
ודאי מי שקרא לה 'מדינת חוק', לא יזכה בעבוד זה לגן עדן..."
מרן הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך

"רבים הם המפקקים ביכולתה של מדינת הלכה...
אין ספק כי ניתן היה למצוא את הפתרונות המבוקשים
לו היה קיים הרצון לכך."
מרן הראשון לציון רבי עובדיה יוסף

"אין יהדות התורה נרתעת מהאפשרות לנהל מדינה מודרנית
על פי התורה וההלכה...
הגני משוכנע, כי אם תלמידי חכמים היו ממונים על מדיניות החוץ,
היו מצליחים הרבה יותר מהממונים עליה עכשיו."
מרן המשגיח רבי שלמה וולכה

